

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens III. & IV. Partem Commentariorum Gavanti in Rubricas
Missalis

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

Pars Tertia Defectibus circa Missam adhibet Remedia Titulis duodecim.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39964

NOVÆ OBSERVATIONES ET ADDITIONES
AD
GAVANTI COMMENTARIA
IN RUBRICAS
MISSALIS ROMANI.

PARS TERTIA.

Tit. I. De Defectibus in Celebratione Missarum occurrentibus.

I. **G** Avant, pag. 152. col. 1. *Accedit verbum cum intentione ad elementum, & si Sacramen. n.º.* Quæ verba ferè decerpta sunt ex D. Augustino Tract. in Johannem 149. seu nom. 30.

II. Gavant, pag. 152. col. 2. *Collegit hos defectus in Missa, &c.* Nonnullas perbreves Annotationes in eam, quæ habetur in Romano Missali, Rubricam de occurrentibus in Missarum celebratione defectibus, optimè collegit ad commodiorem usum, diligentemque adhibendam diligentiam in ejusdem Rubricæ regulis rite ac rectè servandis, Petrus Matheus de Rubeis Florentinus, quæ

Florentinæ editæ sunt apud Zenobium Pignonium 1626. Fus. etiam egerunt de hac materia, nimirum de defectibus in celebratione Missæ occurrentibus, S. Thomas *part. 3. quest. 74. & seq.* Silvius *ibidem in Comment. ad textum D. Thomæ, præsertim v. rº ad quest. 83. art. 6. & seqq.* Nec non Paulus Maria Quarti *part. 3. tit. 1. & seqq.* Layman *in Theol. Morali lib. 5. tract. 4.* Card. de Lugo *de Sacram. Euch. disp. 4. & seqq.* Claudius la Croix *lib. 6. part. 2. tract. 1. in variis quest.* Wiggers *de Sacram. quest. 14. & seqq.* Palqualigus *de Sacrif. nova legis quest. 297. & seqq.* & Billus *tom. 1. v. defectus.*

Gavant, Rubr. Miss.

H h h

Novæ

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. II. De Defectibus Materix.

I. Rubr. pag. 152. & Gavant. ibid. col. 1. lit. a *Sit coram Sacerdote, &c.*) Materia consecranda juxta dispositionem hujus Rubricæ, & mentem omnium Doctorum, debet esse Sacrificanti moraliter præfens, ita ut consecrata non censeatur, si non sit coram Sacerdote, sed à tergo, aut post interjectum parietem, aut sub mappa, vel Corporali latens, aut magno intervallo distans; quia in his casibus non verificarentur illa pronominæ demonstrativa, quæ habentur in formulis utriusque Consecrationis: *Hoc est Corpus meum; Hic est Calix, &c.* Hinc tamen non

fit, ut materia consecranda præ manibus teneri debeat, nec est necesse, ut sonus verborum ad eam perveniat, neque ut actus videatur, quia Hostiæ consecratæ in Pyxide clausa super Corporali existente valide sunt consecratæ, quamvis juxta Rubricas debeat Sacerdos aperire Pyxidem, in qua Particula consecrandæ posita sunt, & dum sit oblatio, & dum verba Consecrationis profertur. S. Thomas in 4. dist. 2. quæst. 8. art. 1. Bonacina disp. 4. quæst. 8. punct. 6. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 2. sect. 7. Wiggers de Sacram. quæst. 74. art. 2. dub. 1.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. III. De Defectu Panis.

I. Gavant. pag. 152. col. 1. lit. b *Vult esse triticeum, &c.*) Ceriſſimum est, panem, qui est materia consecranda in Sacrificio Eucharistico, debere esse triticeum, non solum ex necessitate præcepti, sed etiam ex necessitate Sacramenti, ita ut in alia materia facta Consecratio irrita sit: ideoque panis, qui conficitur ex leguminibus, ut pils, fabis, lentibus, & aliis similibus, non est materia idonea ad consecrandum Corpus Christi; sic etiam panis, qui conficitur ex fructibus arborum, ut ex amygdalis, castaneis, glandibus, neque etiam ille, qui fit ex hordeo, oriza, milio, &c. est materia apta hujus Sacramenti, sed is solus est idoneus ad consecrandum, qui conficitur ex tritico: constat enim, Christum Dominum in pane triticeo Sacrificium celebrasse, & Sacramentum Eucharisticum instituisse. Panis autem iste triticeus debet esse coctus per modum assationis, ut in forno, aut intra calidi ferri laminas, sicut modò coquantur Hostiæ, quæ consecrantur, aut alio simili modo;

unde cruda pasta, vel etiam friza, aut elixa in aquis, non est materia apta Sacramenti: rurſus pasta butyro, lacte, oleo, aqua rosacea, vel simili non elementari liquore subacta, & tosta, non est pariter materia idonea hujus Sacramenti, quia tales pastæ, non sunt verò, & propriè panis usualis, sed aliud quoddam obsonii genus, quocumque nomine illud appelletur. Wiggers *suprà loc. cit.* Layman *suprà loc. cit. cap. 2. assert. 3.* Bonacina disp. 4. quæst. 2. punct. 1. num. 3. Hostia rubea, quæ epistolas solemus sigillare, admixta scilicet cinnabrio, est materia dubia, & multorum judicio invalida, quia per illam mixtionem alteratur notabiliter, & extrahitur à ratione panis usualis; quando enim materia est verè dubia, sicut est panis admixtus cum granis alterius generis in magna quantitate, ita ut dubitetur, utrum possit censei panis verè triticeus, tunc non licet ea uti, sed potius à Sacrificio est abstinendum, undecumque illud dubium oritur, sive ex permixtione eorum, quibus constat, sive

sive ex corruptione, quia panis corruptus substantialiter non est apta materia ad validam Consecrationem.

II. Gavant. pag. 152. col. 2. lit. c. *Sed quid si panis confectus sit ex amylo, &c.* Licet amyllum ex tritico fiat, tamen triticum illud arte, & longa in aquis maceratione solvitur in lacteum quemdam humorem, & postea vehementi calore Solis, aut ignis exsiccatur; ita ut perdat propriam rationem farinae triticeae, ut ex sapore, odore, & aliis accidentibus facile colligitur, & consequenter perdit aptitudinem, ut ex illo panis triticeus conficiatur, unde talis panis ex amylo confectus non est materia apta ad consecrandum, D. Thom. part. 3. quest. 24. art. 3. ad 4. & alii communiter.

III. Gavant. post Rubr. n. 3. pag. 153. col. 1. lit. c. *In fermentato nunquam licet apud Latinos, &c.* Certum est de fide, utrumque panem, tum azymum, tum fermentatum, sufficere ad valorem Consecrationis, quia uterque est verè panis triticeus, consequenter mixtio fermenti nec per se est necessaria, neque contraria validitati Consecrationis panis. Illaesa igitur fide, & materia Sacramenti, Latini azymum, Graeci fermentatum usurpant; suus igitur utriusque usus permitti debet, quod quidem Anno 1439, in Concilio Florentino, cui tam ipsi Graeci, quam Latini subscripserunt, statutum fuit his verbis: *Definimus insuper, in azymo sive fermentato pane triticeo, Corpus Christi veraciter confici; Sacerdotesque in alterutro ipsam Domini Corpus conficere debere, unumquamque scilicet juxta suae Ecclesiae Occidentalis, seu Orientalis consuetudinem.* Constat etiam hoc ex Concilio Tridentino Sess. 13. & ex cap. *Ad abolendum, de Haereticis*; item ex Epistola Leonis IX. ad Michaelem Cerularium, in qua declarat Summus Pontifex, controversiam de pane azymo, vel fermentato, fidem non spectare, sed meram disciplinam, quae varia esse potest pro varietate locorum, &

personarum, integra semper, & illaesa remanente Fide.

Ritus consecrandi in pane azymo, ut diximus, viget apud Latinos, qui quidem est magis conveniens, ut docet D. Thomas in 3. part. quest. 7. artic. 4. & omnes Doctores Latini, insistentes facto Christi, qui verè consecravit in pane azymo, instituit enim, & confecit Sacramentum prima die azymorum; quod tamen negant Graeci, opinantes, Christum anticipasse esum agni Pa'chalis una die ante tempus in lege praescriptum, & idcirco putant adhibuisse panem fermentatum. Ceterum, juxta communioem, & probabiliorem sententiam, Christus non anticipavit esum agni, voluit enim etiam in esu agni legem perfecte implere, unde verisimile non est, contra legem anticipasse tempus; & esto anticipasset, probabilius est, manducasse agnum cum pane azymo juxta legis praescriptum. Sed quidquid sit de diversis opinionibus, quas sectantur Latini, & Graeci, circa praedictum Christi factum, certum est, omnes nedum licite posse, sed etiam teneri, sub praescripto suae propriae Ecclesiae Ritum respectivè servare; consequenter Graeci in fermentato, & Latini tenentur consecrare in azymo, sub poena peccati mortalis; tum quia hoc expresse praecipitur à Concilio Florentino in *Literis unionis*, & à Pio V. *Constit. 12.* tum quia unusquisque tenetur sub gravi obligatione suae propriae Ecclesiae servare consuetudinem in re gravi; haec autem consuetudo in utraque Ecclesia ceu gravissima nunc habetur, quamvis antiquitas non fuerit talis obligatio, sed, ut alibi diximus, liber fuerit usus apud utramque Nationem, sive azymi, sive fermentati.

Utrum autem Latini, peregrinantes & transientes per Regiones & loca Graecorum, eorundem Ritum servare debeant, & è contra Graeci, transientes per loca Latinorum, debeant horum Ritui se accommodare consecrando in azymo, est dubium, quod disce-

patitur à Doctoribus; Ledesma in 4. part. 1. *quæst.* 15. *art.* 4. *duob.* 2. sustinet, debere singulos servare Ritum loci, per quem transeunt, atque ideò Latinos, transeuntes per loca Græcorum, teneri celebrare in fermentato, & è contra Græcos in azymo, in locis Latinorum, & peccare si aliter faciant, quia multi putant, generaliter advenas, & peregrinos obligari ad servandas leges illius loci, per quem transeunt.

Suarez vero *disputat* 44. *sect.* 3. Fagundez in *præcepta Ecclesie præcept.* 3. *libr.* 2. *cap.* 2. Silvius, Coninch, & alii, quos citat, & sequitur noster Diane *part.* 3. *tratt.* 6. *resol.* 99. docent, liberum cuique esse, unum vel alterum Ritum servare, & se conformare Ritibus & consuetudinibus locorum, per quæ transeunt.

Vasquez vero in 3. part. *disput.* 174. *cap.* 3. & *Aversa quæst.* 2. *sect.* 4. in ea versantur sententia, quòd tam Græci, quàm Latini peregrinantes, semper & ubique servare tenentur morem suæ Patriæ, & Ecclesiæ, non verò locorùm, per quæ transeunt; & id colligunt ex dispositione Leonis IX. in *Epistola citata*: quia Rituum novitas & mutatio posset esse causa committendi defectus in Missa, quidquid sit de aliis legibus, & consuetudinibus. Quarti denique supradictus cum distinctione procedit, dicendo, quòd Sacerdos Latinus, quando peregrinando transit per loca & Regiones Græcorum, ubi sunt Tempia Latini Ritus, tenetur in azymo, si eligat celebrare in prædictis Latinorum Templis, & idem è contra docet de Sacerdote Græco, qui peregrinatur in Regionibus Latinorum, in quibus sunt Tempia Græcis concessa, ut possit morem patrium sequi, tunc enim tenentur singuli suum Ritum servare, nec est licitum variare; hanc sententiam tradunt etiam Suarez, Coninch, *Aversa*, & *Diana locis citatis*, monentes, non licere Sacerdoti Latino in propria Regione moranti consecrare in fermentato, etiam si celebrare velit in aliqua Ecclesia Græcorum,

quæ ibi existat; similiter nec Græcis in propria Regione existentibus licitum esse celebrare in azymo, etiam si celebrare velint in aliquo Templo Latinorum ibi existente, quia non licet recedere à consuetudine universalis propriæ Patriæ. Ita præsertim Coninch, quamvis oppositum doceat Nugnus in 3. part. *quæst.* 74. *art.* 4. *conclus.* 6. & quidem, ait Quarti, facilius excusari potest Græcum recedens à more suæ Ecclesiæ, quæ est patri, quam Latinus à more Ecclesiæ Latinæ, quæ est caput. Nihilominus Sacerdotes Græci rigorosè adeò suum Ritum servant, ut non solum peregrini, sed etiam incolæ in aliqua Urbe, quando accedunt ad celebrandum in Romanis Basilicis, aliisque Ecclesiis, semper utantur fermentato, nunquam vero azymo; unde, si Sacerdos Latinus se transferat in Græciam, animo perpetuò ibi manens, ubi non haberet proprias Ecclesias, & accederet ad celebrandum in Ecclesiis Græcorum, illi suaderem ad servandum Ritum Latinorum celebrando in azymo; quapropter sententiæ Quarti non adhaerens, docenti, tunc Sacerdotem Latinum teneri celebrare juxta Ritum Ecclesiæ Græcæ, & Regionis, in qua sedem, & domicilium fixit, quia jam est factum membrum illius novæ Ecclesiæ; ob hanc enim rationem teneretur etiam servare totum Ritum Græcum in Missæ celebratione.

IV. Gavant. pag. 153. col. 1. lit. f. *A consecratione incipiat. Est communis sententia* | Si Celebrans facta consecratione advertat, Hostiam esse corruptam, aut non esse triticam, remota illa Hostia, & posita alia, præscribit Rubrica superior, quòd faciat oblationem, saltem mente conceptam, & postea incipiat à consecratione, scilicet ab illis verbis: *Qui pridie quam pateretur, &c.* Quam quidem sententiam communem esse adstruit Gavantus. Ex quo autem Rubrica præscribit, in tali casu incipi debere ab illis verbis, *qui pridie quam pateretur*, non verò ab aliis præcedentibus, nimirum -- *Quam oblationem*

1111 tu Deus, &c. quibus subnectuntur illa verba deprecatoria -- *Ut nobis Corpus, & Sanguis fiat dilectissimi Filii tui, &c.* Ex quo, inquam, non jubet Rubrica, reassumenda esse hæc ultima verba in his casibus, optimè insistent Auctores infra allegandi, Ecclesiam Latinam judicare, validè consecrari Eucharistiam sine illa Oratione, sive absque illis verbis deprecatoriis, quibus petitur, ut Panis oblatus fiat Corpus. & Vinum Sanguis Christi Domini. Neque dici potest: Oratio illa, quæ à Sacerdote pronunciata jam fuerat, moraliter perseverat; in casu siquidem proposito non aderat super aram; & multò minùs super Corporale materia idonea, & apta ad validam Sacramenti consecrationem, non enim aderat, ut supponimus, Panis, seu Hòstia triticea, ad quam verba illa deprecatoria, *ut Panis iste fiat Corpus Christi*, tanquam forma consecrationis referri possent; atque ideò evincitur, illa verba nullo modo esse formam necessariam ad Eucharisticum Sacramentum conficiendum. Auctores, qui ita ratiocinantur, sunt, si non omnes, saltem plures ex illis, qui subsistent, verba, quæ requiruntur tanquam essentialia, & necessaria ad formam consecrationis, esse illa, quæ in consecratione Eucharistice pronunciavit Christus Dominus, videlicet: *Hoc est Corpus meum. Hic est Sanguis meus*, vel: *Calix Sanguinis mei*; non verò preces, sive quæ præcedunt apud Latinos, sive quæ sequuntur apud Græcos, atque Orientales Nationes, quæ, quantum suam habeant ad divinam operam & Spiritus Sancti virtutem impetrandam supra proposita dona, atque religiosè sint retinenda, non tamen sunt necessaria necessitate Sacramenti, ac validæ consecrationis, sed necessitate præcepti, utpote verba in Canone contenta.

Hanc controversiam jam diu ferè sopitam hæc diebus excitavit Antonius Augustinus Toutteè recens illustrator operum S. Cyrilli Hierosolymitani, in tertia ex suis eruditissi-

mis Dissertationibus, quas præmisi suæ editioni operum prædicti S. Patris Cyrilli. Rursum hanc eandem quæstionem novissimè tractavit Petrus le Brun tom. 3. *suarum explanationum pag. 212.* ubi præfati Toutteè opinionem sectatus, acerrimè, & fusiori calamo popugnat, formam Eucharistice perfici non tantum verbis Christi, sed etiam precibus ab Ecclesia institutis, ita ut ex duplici illa forma partiali, & inadæquata, verbis scilicet Christi, & precibus Ecclesie moraliter conjunctis, coalescat forma totalis, & essentialis Eucharistice. Omnem lapidem movit, nihilque omisit laudatus le Brun, ut veri speciem suæ opinioni appingeret. Contra hunc ultimum Auctorem insurrexit P. Bougeant è Societ. Jesu, qui duo opuscula in lucem emisit, & in postremo præsertim sui Adversarii opinionem validis rationum momentis, necnon Sanctorum Patrum auctoritatibus evertit, & profligavit. Contra primum verò ex præfatis Auctoribus doctam exaravit, non minus quàm eruditam, evulgavitque Dissertationem clarissimus vir Josephus Augustinus Orsi Ordinis Prædicatorum. Cæterum communem Latinorum sententiam tuentur Cardinalis Bellarminus *lib. 4. de Eucharistia cap. 14.* necnon Cardinalis Bona *lib. 2. de rebus Liturgiis cap. 13.* & Cardinalis Perronius in *tratt. de Eucharistia Sacramento.* Quibus adhaerent Goar ad Liturgiam Chrysostomi *num. 139.* Sixtus Senensis *lib. 6. Bibliotheca Sancta Annotati ne 3.* Gaspar Juvenin *dissert. 4. de Sacramento Eucharistice quest. 3. cap. 2.* & recentissimè Honoratus Tournely in suis prælectionibus Theologicis de Sacramento Eucharistice *art. 8.* Græci quoque ipsi acerrimè propugnant hanc Latinorum sententiam, inter quos recensentur doctissimus Card. Bessarion *lib. de Eucharistia.* Allatus *lib. 3. de perpetua utriusque Ecclesie consensione cap. 25. & exercit. 25. ad historiam Concilii Florentini.* Petrus Arcudius *lib. 3. sua concordia cap. 27.* necnon Nicolaus Comnenus Papadopoli in *suis prænotionibus mystagogicis resp. 5. sect. 1.*

Apud Latinos omnes hæc sententia ita communis fuit, ut tempore Concilii Florentini, cum Græci Latinis suspecti forent circa formam consecrationis Eucharistiæ, quasi verbis Christi eam non perficerent, à Summo Pontifice Eugenio IV. ea de re non semel interrogati, ita catholicè satisfecerunt, ut Pontifex eos tanquam fratres in Fide secum conjunctos compellaverit. Ita narratur in Concilio Florentino sess. 25. Porro, inquit Græci, hoc ita dissolutum est (dubium scilicet, quod propositum ipsis fuerat) sateri nos diximus, per hæc verba transsubstantiari Sacrum Panem, & fieri Corpus Christi: sed postea, quemadmodum & ipsi (Latini) dicitis: iube hæc perfervari per manus S. Angelis tui in sublimi Altare tuum, ita nos quoque oramus dicentes: ut Spiritus Sanctus descendat super nos, & efficiat in nobis Panem hunc pretiosum Corpus Christi sui, & quod in Calice isto est, pretiosum Sanguinem Christi sui, transmutetque ipsa Spiritu Sancto suo, ut fiant Communicantibus in purgationem animæ, in remissionem peccatorum, non fiant in iudicium, aut condemnationem nostram. Quibus quidem verbis disertè declararunt Græci, per preces, quas post Christi verba proferunt in divinis mysteriis peragendis, se non postulare, ut simpliciter Panis fiat Corpus Christi, sed ut nobis fiat, hoc est fructum ejus spiritualem percipiamus ad purgationem Animæ, & peccatorum remissionem. Paulo enim post ajunt: De Mysteriis autem fatemur, ea consecrari per Domini voces, licet nos postea invocando dicamus: fiat Corpus, & Sanguis Christi: ut legere est apud Labbæum, & Collartium tom. 13. Concil. edit. Parisiensis pag. 491. & 498.

Hæc omnia confirmantur ex iis, quæ supra allegatus Cardinalis Bellarion expressit in Concilio Florentino, & quæ referuntur à clarissimo Mabillon Musæi Italici tom. 1. pag. 243. qui post relatam illam Græcorum confessionem addit: Confessio hæc non levis est momenti ad persuadendum Græcorum de Eucharistia Fidem, de qua tot & tanta controversia

à Calvinistis nuper excitata sunt. Confessio hæc duas habet partes, nempe, Consecrationem verbis Christi Domini confici, non precibus, quæ post verba sacra fiunt à Græcis: atque in verbis panem & vinum in Christi Corpus & Sanguinem mutari, & transsubstantiari. Et quibus Mabillonii verbis liquet, ipsum quoque accedere communi Latinorum sententia: in hac celebri controversia, cui quidem sententiæ maximum præsidium additur ex Decreto Eugenii IV. Summi Pontificis, seu Instructione Armenorum, in qua hæc leguntur: Forma hujus Sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficit Sacramentum. Sacerdos enim in persona Christi loquens, hæc conficit Sacramentum, nam ipsorum virtute virtute substantia panis in Corpus Christi, & substantia vini in Sanguinem convertuntur. Hæc laudatus S. P. ut videre est apud Labbæum citatum tom. 13. Conciliorum pag. 347. &c.

Quod si interpretatio Card. Bellarionii, Arcudii, & aliorum Græcorum non placeat, dicendum erit, invocationem prædictam Spiritus Sancti non respicere tempus, quo profertur, sed quod consecrationem antecedat: Ac si Sacerdos tanti mysterii sublimitate extra se raptus, suæque memor fragilitatis, id quod jam factum ex fide credit, quasi efficiendum consideret, ac propterea aret, sit panem hunc pretiosum Corpus Christi sui: Neque enim absurdum videtur, quod jam concessum est, ac si nondum concessum foret, iteratis precibus postulare. Interpretationem hanc pluribus exemplis illustrat doctissimus Renaudotius in Comm. ad Liturgiæ Copticæ S. Basilii pag. 250. In baptismalibus enim Officiis præter orationes prævias, tam ad fontis benedictionem, quam ad exorcismos, reliquasque ceremonias, dicuntur aliquæ etiam prolatis verbis: Ego baptizo, vel secundum ritum Orientalem: baptizetur servus Christi &c. & postuletur à Deo, ut illis, qui Baptismum suscipiunt, gratiam Spiritus Sancti concedat. Id habetur

cur in Rituali Severi pag. 98. Tu Domine
has servos tuos, qui nunc baptizati sunt regene-
rationis lavacro, sanctifica in veritate tua, im-
ple eos gratia Spiritus Sancti tui. Neque id
observatur solummodo in Ritualibus Græcis,
Syris, Copticis, aliisque Orientalium, sed
in Latinis etiam antiquis. Nemo tamen du-
bitat, quin remissio peccatorum, plenitudo
gratiæ, & Spiritus Sancti, in baptismo cel-
lata fuerit. Ita in Officio Chrismatis, etiam
post orationem, quæ formæ rationem ha-
bet, oratur ad obtinendum Spiritum San-
ctum. In Ordinatione similiter ad finem us-
que Officii preces ad Deum fiunt, ut ordi-
natio, non modo gratiam Sanctitatis myste-
rio suo convenientis, sed potestatem, aucto-
ritatemque tribuat, quam per impositionem
manuum, & verba Sacramentalia, jam con-
secutus est. Id etiam patet ex reliquis Sa-
cramentorum Officiis. Non omittendæ hic
videntur preces, quæ ab Ecclesia fiunt in
Agenda Defunctorum, in quibus perspicuum
est, Ecclesiam respicere tempus, quod obi-
tum defuncti immediate præcedit. Nemo
tamen adeo desipuit, ut crederet, Ecclesiam
cautionare, nondum factum esse iudicium,

cum illas fundit preces, non intres in iudi-
cium, &c. Aut posse defunctum ab Inferni
supplicii liberari, cum addit, ne poenas in-
ferni sustineat. Ratio horum est, quia ora-
tiones huiusmodi non rigidè accipiendæ
sunt, quasi vel dubitetur de certitudine pro-
missionum Christi, vel de virtute verborum
Sacramentalium &c. Unica enim, & quasi
indivisa animo concipitur tota actio, quæ
celebrandorum Sacramentorum formam,
orationesque complectitur, verbis tamen,
& ritibus exprimi non nisi successivè potest.
Qui argumentorum contra sententiam hanc
à Toutteé & le Brun allatorum solutionem
videre desiderat, adeat cit. PP. Bougeant,
& Orsium in disert. ab illis editis.

Cæterum cum in pluribus Orientalium
liturgiis, prolatis Christi verbis, populus
immediate fateatur, se credere, verè esse
Corpus Christi, quod à Presbytero conse-
cratum est, ut videri potest apud Renaudo-
tium variis in locis; præsertim tom. 1. pag.
§ 17. perspicuum est, Orientales non crede-
re, invocationem Spiritus Sancti, quæ in il-
lorum Liturgiis subsequitur, necessariam esse
ad valorem Consecrationis.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. IV. De Defectu Vini.

I. Rubric. num. 1. pag. 154. & Gavanti.
ibid. col. 1. lit. n. *Acetum non fit sacramentum*)
Materia Sacramenti Sanguinis, sine qua con-
secratio non potest, est vinum naturale de vite,
quod constat ex perpetua Ecclesie praxi,
quæ Dominum Salvatorem in huius Sacra-
menti Institutione, vino naturali, nempe ex
vite, usum fuisse semper docuit, & credi-
dit; hinc sequitur, liquores ex granis, fe-
cibus vini, aut cerevisiæ, vi ignis elicitos,
aut ex piris, pomis, vel fructibus aliis quam-
vis expressos, item ex aqua, & melle deco-
ctos, non esse materiam aptam, aut sufficien-
tem, consecrationis Sanguinis Domini No-

stri Jesu Christi. Sequitur pariter, acetum,
tamenti ex vino factum fuerit, non esse ma-
teriam Sanguinis, quia non est vinum, sed
vini corruptela. Ita pariter vinum igne di-
stillatum, vulgò Aqua vitæ, non potest va-
lidè consecrari, quia probabilis videtur non
retinere formam vini, sed transmutari in
mixtum nobilius. Quarti part. 3. tit. 4.
dub. 9.

II. Rubrica num. 1. pag. 154. & Gavanti.
ibid. col. 1. lit. o. *De Uvis acerbis &c.*) Li-
quor sive succus ex uvis immaturis expressus,
non est materia apta ad hoc Sacramentum,
quia nondum est vinum, sed omphacium,
Ita-

Italicè agresso. Item vinum ex uvis corruptis, seu decoctis, aut siccatis, non est sufficiens materia Consecrationis Calicis, propter eandem rationem. Rursus vinum illud, seu potius liquor ex uvis secundo, aut tertio compressis, magna aqua copia super infusa, & qui vocari solet *lora* non est materia apta ad hanc consecrationem, quia, tametsi aliquem praeferat saporem, & odorem vini, ob nimiam tamen aquae copiam, & ob vini paucitatem, quae reperitur in talibus uvis, nullo modo credibile est habere speciem vini, sed esse vel naturae aquae, aut alicujus tertiae substantiae. Vinum quoque melle & aromatibus in magna quantitate conditum, & decoctum, non est materia sufficiens Calicis, quia cum tali permixtione & decoctione perditur vini substantia. Modica tamen permixtio non officeret validitati Consecrationis, sed nullo modo facienda esset propter Sacramenti reverentiam. D. Thomas 3. part. *quæst.* 74. *art.* 5. *ad* 3. Wiggers 3. part. *quæst.* 74. *art.* 5. *num.* 41. & Gerlacus Vinitor *part.* 3. *tit.* 4. *in adnot.* §. 2. & 3. Uva denique non est materia valida Consecrationis Sanguinis, neque liquor in uvis adhuc contentus, quia non est simpliciter vinum.

III. Gavant. pag. 154. col. 2. lit. o *Et vinum etiam congelatum, &c.* Utrum vinum congelatum sit materia sufficiens ad hanc Consecrationem, non conveniant Theologi; sententiam negativam amplectuntur Alanus, Armila, Henriquez, Ledesma, Nugnus, apud Dianam *part.* 3. *tract.* 6. *resol.* 100. verum probabilior nobis videtur sententia, quam ex Suarez sequitur Gavantus *hic*, quam etiam tuetur, communemque vocat noster P. Quartus *suprà part.* 3. *tit.* 4. *dub.* 8. nimirum tale vinum esse materiam validam, dummodo congelatio tanta non sit, ut speciem vini solvat. Ratio autem hujus sententiae est, quia vinum congelatum retinet naturam, & proprietates vini, adeo ut, si species consecrata post Consecrationem congelascant, sub iisdem remaneat procul dubio

Sanguis Christi Domini, ut plandè supponit Rubricæ de *desistibus* apud Gavantum *part.* 3. *tit.* 10. *num.* 11. pag. 164 ubi dicitur: *Involvatur Calix panis calefactis, ut assumatur.*

Neque urget contra hanc sententiam, & dicatur, aquam congelatam non esse materiam sufficientem Baptismi; nam absolute, quæ non potest esse, nili aqua actu fuerit, est materia essentialis, & proxima Baptismi; potatio verò actualis nullatenus pertinet ad essentiam Eucharistiae; & reverà in speciebus, ut mox diximus, post Consecrationem congelatis, remanet vera ratio Sacramenti, quovis sic congelatae potabiles non sint. In proxi tamen observandum est, quòd ubi contingit, vinum esse congelatum ante Consecrationem, liquefiat, antequàm verba Consecrationis proferantur, aliàs consecratio vinum ita congelatum, quamvis valida esset Consecratio, ut diximus, non esset tamen licita, & graviter peccaret, qui vinum congelatum consecrare attentaret, primum esset liquefactum.

IV. Gavant. pag. 154. col. 1. lit. p *Fit Sacramentum, cum secatio tamen, &c.* Si vinum coeperit acescere, vel fuerit aliquantulum acre, conficitur Sacramentum, sed conficiens graviter peccat. Nihilominus si urgeat necessitas celebrandi, seu non possit sacerdos absque nota omittere Sacram, ut inter Regulares contingit, qui secundum regulam celebrare tenentur, nec est in eorum potestate aliud vinum habere, non peccat subditi eo vino utentes ad usum Sacramenti, ita tenet laudatus P. Quartus *loc. cit. dub.* 12. hac ratione motus, quia cum defectus sit levis, non obstandi valori Sacrificii, cum certum sit, tale vinum esse verum vinum, licet aliquantulum acidum, vel acre, non recusat Sacerdos cum notabili incommodo Sacrificium illud omittere; & quamvis tale vinum uti, sit contra reverentiam Sacrificii, ea tamen irreverentia non imputatur Celebranti.

sed Superiori, vel Ministro, qui est causa voluntaria illius.

V. Rubric. num. 2. pag. 154. & Gavant. ibid. col. 1. lit. q. *Mustum de uvis tunc expressum, &c.* Mustum de uvis recenter expressum, adeoque valde impurum, valide quidem consecratur, quia veram substantiam vini habet, sed non decenter, ac licite; quia, quatenus sit verum vinum, est tamen imperfectum, & non satis decoctum, ac defecatum, quæ accidentaliter imperfectio, ac fecis admixtio, dedecet tanti Sacramenti dignitatem, & idcirco graviter delinqueret, qui extra necessitatem in multo consecraret.

VI. Gavant. pag. 154. col. 1. lit. r. *Misceri aqua vinum est de precepto Ecclesie, &c.* S. Bernardus epist. 69. ad Guidonem innuit, sua aetate quosdam asseruisse, aquam ita necessarium in Calice miscendam, ut sine illa mixtione nulla esset consecratio. Alexander Avenis verò 4. part. quest. 12. scripsit, aquam necessariam esse necessitate, non quidem Sacramenti, sed præcepti divini; hunc secuti sunt Hostius c. 14. Confessionis, & Alphonsus à Castro *Heresi* 7. Verior tamen sententia est illa, quam tenet Gavantus hic, mixtionem scilicet aquæ cum vino necessariam esse ex præcepto Ecclesie tantum. Ita Concilium Tridentinum sess. 22. c. 7. his verbis: *Adm. deinde S. Synodus, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in Calice offerendo miscerent.* Hujusque Ritus triplicem præstat rationem. Primò, quia Christum Dominum ita observasse creditur. Creditur, inquam, pia quadam credulitate, non fide divina: id enim revelatum fuisse non constat, ut advertit Durandus in 4. senten. dist. 9. quest. 5. Secundò, quia è latere Domini aqua simul cum sanguine fluxit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur. Tertio, quia sic Populi Fidelis cum capite Christo unio repræsentatur. Deinde Canone 9. ejusdem sessionis, quid credendum sit circa hunc Ritus mixtionis aquæ cum vino in Calice, definit his verbis: *Si quis dixerit, Ecclesia*

Gavant. Rubr. Miss.

Romana Ritus, quo submissa voce pars Canonis, & verba consecrationis profertur, damnandum esse, aut lingua tantum vulgari Missam celebrari debere, aut aquam non miscendam esse vino in Calice offerendo, eò quòd sit contra Christi institutionem, anathema sit. Ubi Sacrosancta Synodus non attingit diversas Theologorum sententias circa exemplum Christi, & aquæ miscendæ necessitatem, sive Sacramenti, sive præcepti divini, aut Ecclesiastici, sed solum definit præcisè contra Novatorum errores, & calumnias, non esse contra Christi institutionem, quòd in Missa nonnulla secretè proferantur, quòd alia lingua, quàm vulgari, Sacrificium celebretur, & quòd aqua vino admisceatur. Ex quo tamen Canone non inferitur: ergo de fide est, aquam vino esse miscendam, sed solummodò inferitur: ergo de fide est, admixtionem aquæ cum vino in Calice non esse contra Christi institutionem.

Prædictam Ritus miscendi aquam in vino consecrando antiquissimum esse ex præscriptione Ecclesie, & juxta Christi institutionem, colligitur ex S. Justino, qui floruit secundo Ecclesie Seculo *Apol.* 2. ubi ait: *Ei, qui fratribus præest, offertur panis, & poculum aquæ & vini.* Item ex S. Irenæo, qui initio tertii seculi sic scripsit *lib. 4. cap. 57.* *Accipiens Dominus panem, suum Corpus esse consecratur, & temperamentum Calicis, suum Sanguinem confirmavit.* Ex S. Cypriano pariter, qui eodem mediante seculo vixit, in *epist. 63.* totus est, ut probet contra aquarios, nec vinum purum, nec aquam puram, sed utrumque mixtum, esse offerendum in Missæ Sacrificio: *Dominica traditio, inquit, servetur, neque aliud sit à nobis, quam quod pro nobis Dominus prior fecit, ut Calix . . . mixtus vino offeratur* Eadem veritas eruitur pariter ex Conciliis; nam Carthaginense tertium Anno 397. *cap. 24.* sic habet: *In Sacramento Corporis, & Sanguinis Domini, nihil amplius offeratur, quam ipse Christus obtulit, hoc est panis, & vinum aqua mixtum.* Trullanum quoque seu Quinisextum Anno 692.

Can. 32. *Si quis, inquit contra Armenos, Episcopus, vel Presbyter, non secundum ordinem ab Apostolis traditum facit, & aquam vino non miscens, sic immaculatum offert Sacrificium, deponatur, ut imperfectè Mysterium enuncians, & qua tradita sunt, innovans.* Concilium quoque Antiochense Can. 8. Vornatiense Can. 4. Triburiense Can. 19. vinum aqua mixtum offerri decreverunt. Dicitur etiam, quòd Alexander I. idem constituerit, non quòd auctor hujus mixtionis fuerit, ut nonnulli perperam asseruerunt, sed quia adversus hæreticorum errores, quod ex Apostolica traditione acceperat, scripto confirmavit. Circa hoc argumentum longam scripsit epistolam ad Cæciliam Cyprianus, quam laudat Augustinus lib. 4. de *Doctrina Christiana* cap. 21. & hoc Domini præceptum esse affirmat, cujus transgressio gravissimum peccatum sit, & hujus ineffabilis Sacramenti mutilatio.

Prædictis Sacrorum Conciliorum sanctionibus, & SS. Patrum doctrinis, confutantur Hydroparasta, sive Aquarii, & Encratitæ, qui sola aqua utuntur in Mysteriis, itemque Armeni, qui solum vinum adhibent, quosque semper damnavit Ecclesia. Aquariorum mentionem faciunt Clemens Alexandrinus lib. 1. *Stromatum*, Irenæus lib. 5. cap. 1. Augustinus de hæresibus cap. 64. Epiphanius hæresibus 46. adversus Encratitas, Theodoretus lib. 1. *hæreticarum fabularum* cap. 20. Armenos damnavit Concilium Trullanum supra allatum, eosque doctissime convellit noster Pater. Clemens Galanus tom. 2. *secunda partis conciliationis Ecclesie Armena cum Romana*, tract. de nova lege, quest. 4. §. 3. sect. 2. Hi enim, dum Aquariorum errorem declinant, in alium errorem lapsi sunt, solum nempe vinum offerentes; sive ut per solum vinum unam dumtaxat in Christo naturam designent, à Jacobo Syro Eutychieanae blasphemiae propagatore seducti, ut Nicephorus indicavit lib. 18. *Eccl. Hist. Historia* cap. 53. sive aquam non miscens cum vino, ut à

Græcis separarentur, sicut ex quadam illorum Historia colligitur, de qua mentionem facit Card. Bona lib. 1. cap. 23.

Modicum tamen aquæ vino à Sacerdote in Altari misceri debet, non, ut supra diximus, ob necessitatem Sacramenti, neque præcepti Divini, ut volunt Alensis, Castro, & alii, quos citat, & sequitur Valentia de *Eucliar*, disp. 6. quest. 2. punct. 1. & Granada in 3. part. *controv.* 6. tract. 2. disp. 4. sect. 1. sed præcepti tantum Ecclesiastici sub mortali peccato obligantis, ut tenet Quarti part. 2. tit. 7. del. 3. cum aliis, ob rationes supra adductas, modicum, inquam, aquæ admiscendum est in vino consecrando, quia, si major pars aquæ, quam vini admisceatur, si non invalida, saltem valde dubia esset Consecratio; si æqualis pars sit aquæ, & vini, erit pariter periculum, ne aqua vinum extenuet, & speciem amittat, unde semper erit, etiam in hoc casu, saltem valde dubia Consecratio: apponenda ergo aqua est in minima quantitate, præsertim in his partibus, ubi vina sunt debiliora, & plus est periculi corruptionis vini, quod maxime vitandum est. Aquæ partem, etiam in quacunque parva quantitate adhibita, sufficiens est ad præceptum prædictum Ecclesiasticum adimplendum.

Confirmantur hæc omnia ex Sacris Ecclesie Sanctionibus; capite enim *Permissus* del. 41. de *celebr. Missarum*, Honorius III. perstringit eos, qui majorem quantitatem de aqua ponebant in Sacrificio, quam de vinum secundum rationabilem consuetudinem Ecclesie generalis plus in ipso sit de vino, quam de aqua ponendum. In Concilio prius Triburiensi habito Anno 895. *Can. 19.* statuitur, *ut dua sint partes vini, tertia aquæ.* In Constitutionibus verò Sarisburiensibus Anno 1217. in Anglia, præscriptum fuit, quòd *in Sacramento Dominici Sanguinis, major pars vini, & modicum aquæ ponatur.* In Synodo verò Coloniensi habita Anno 1280. sancitum fuit, quòd *in Calice dua partes, vel tres de aqua apponantur;* & Eugenius IV. in suo

lato Decreto pro Armenis, Anno 1438. Statuit, ut ipsi etiam Armeni univo. s. Christiano Orbis se conforment, eorumque Sacerdotes in Calicis oblatione paululum aqua admisceant. Hinc Ordinarium Monachorum Bursfeldensium relatum ab Edmundo Martene in lib. 2. cap. 4. §. 21. de antiq. Monach. Ritibus, præscribit, ut cum parvo cochleari fiat aquæ mixtura in omni Missa; Monachi etiam Carthusienses, & Ecclesiæ ferè omnes in Germania optime utuntur parvo cochleari, ut tutius immutent nonnulli parvam aquæ quantitatem in Calicem.

Vinum autem consecrandum, cui modica aqua admisceri debet, potest esse albi, vel rubei coloris, ad arbitrium Sacerdotis. In Concilio Provinciali quarto Ecclesiæ Beneventanae habito Anno 1374. tit. 7. cap. 4. statutum fuit, quòd nullus cum vino multum alio celebret, si possit in loco rubrum reperiri, et commodè inveniri; cum magis vinum rubrum, quam album sanguini conformetur. Qui Canon desumptus est ex Statutis Synodalibus Ecclesiarum Cadurcensis, Ruthenensis, & Tutelensis Seculo 13. nuper editis ab Edmundo Martene tom. 4. Thes. Anc. pag. 706. & aliam hujus Ritus rationem assignant Statuta Synodalia Ecclesiæ Meldensis ab eodem Martene vulgata. Vinum, inquiunt, potius rubrum ministratur in Calice, propter similitudinem vini albi cum aqua.

Verum in Concilio Provinciali primo Ecclesiæ Mediolanensis, quod habetur in Actis ejusdem Ecclesiæ, à S. Carolo conditis, præscribitur, quòd ornamenta & instrumenta Altarium pro celebratione Missæ pura ac munda sint, præsertim Corporalia, ac purificatoria, quæ omnem etiam vino albo, ubi possint, tantummodo ad Missæ Sacrificium Sacerdotes utantur. Idem etiam præscribitur in aliquibus aliis Conciliis Provincialibus, & Diocesanis. Hæc eadem dispositio reperitur in Constitutione Synodali Didaci Escolani Episcopi Majoricensis edita Anno 1659. & relata à Stephano Baluzio in suis eruditissimis notis ad epi-

istolam 63. S. Cypriani, in qua Constitutione leguntur hæc præcisa verba: Cum Sacrosanctum Altaris Sacrificium, in quo solum omnis sanctitatis & vitoris retinetur, minus decenter peragatur, dum vinum rubrum consecratur, cum sic mundities Altaris vix conservari possit; ideo hortamur omnes hujus Diocesis Presbyteros, ut post hæc vino albo in celebratione Missarum utantur. Hæc autem est communis praxis ferè omnium Ecclesiarum, uti nimirum vino albo, quia sic mundities mapparum, corporaliū, & purificatoriorum facilius conservatur. Diligenter tamen advertere debent Sacerdotes, ne præparent in urceolis vinum ita album, ut confundi possit cum aqua; contingere enim posset, sicut aliquando accidit, ut refertur in vita B. Coletæ, quæ habetur in Actis SS. apud Bollandum die 6. Martii cap. 12. fol. 564. num. 109. quòd consecratur aqua loco vini. Interim talem errorem committendo, Sacerdos non peccaret mortaliter, quia inopinato casu turbatus, aqua pro vino sumpta, non consecraret vinum. Diana tract. 14. de celebr. Miss. resol. 70.

VII. Gavant. pag. 155. col. 1. post Rubr. n. 7. Ne, inquit, sequatur corruptio Sacramenti, &c.) S. Thomas 3. part. q. 83. art. 6. ad 4. intendit convellere Græcorum morem, qui bis aquam in Calice infundunt, semel frigidam ante Consecrationem, cum in prothesi sancta dona præparant, pungente Sacerdote panem Sanctæ Lanceæ, & dicente: Unus Militum lancea latus ejus aperuit, statimque exiit sanguis, & aqua: & Diacono infundente vinum, & aquam; deinde calidam post Consecrationem, immediatè ante Communionem, petente Diacono à Sacerdote, ut aquam fervidam benedicat, illo verò benedicente his verbis: Benedictus fervor Sanctorum tuorum, jugiter, nunc, & semper, & in Secula Seculorum. Amen. Tum Diaconus infundit aquam calidam in Calicem, dicens: Fervor fidei pius Spiritu Sancto. Amen. Scriptores Græci apud Goar in notis ad Millam

Chrysoftoni num. 167. & apud Arcudium lib. 3. *sua Concordia cap. 39.* reddunt rationem hujus secundæ mixtionis aquæ, dicentes, fieri hanc mixtionem, tum quia aqua calida è latere Christi exiit, tum quia per eam fervorem Sancti Spiritus intelligi volunt. Hunc Græcorum Ritus nonnulli è nostris Theologis ignorantes, vel utramque mixtionem confundunt, ut Estius *Oratione Theologica 16.* vel putant eos aquam non apponere, ut Innocentius III. *lib. 4. de Sacrif. Missa cap. 32.* & Guido Carmelita in catal. hæresum; vel aquæ calidæ infusionem impugnant, ut Umberus Sylvæ Candida Episcopus, in investiva adversus Nicetam Pectoratum. Sed immeritò, ut ait Card. Bona *lib. 2. cap. 9. §. 4.* hac de causa Græci vexan-

tur, hunc enim Ritus præferunt in suis Liturgiis SS. Patres, Basilius, & Chrysoftomus; usuque perpetuo Orientalis Ecclesiæ Sacerdotes doctrina & sanctitate conspici comprobant. Ex ignoracione itaque hujus approbati Ritus, ait præfatus doctissimus Bona, procedit sententia, quæ convellit præfatum mixtionem aquæ cum vino jam consecrato; quasi exinde sequeretur corruptio Sacramenti pro aliqua sui parte, quæ ratio corrui etiam ex antiqua consuetudine, quæ olim in Ecclesiis Latinis vigeat, miscendi vinum non consecratum cum Sanguine pro Communionem Populi, ut colligitur ex primo, secundo, & tertio Ordinibus Romanis, quin ullum timeretur periculum corruptio- nis Sacramenti.

Novæ Observaciones, & Additiones ad Gavanti

Tit. V. De Defectibus formæ.

I. Gavanti pag. 156. col. 2. post Rubr. num. 1. §. Porro S. Thom. *quæst. 78. art. 3. vult, excepto enim, &c.* Quamvis particula enim in utraque Consecrationis forma essentialis non sit, neque necessaria necessitate Sacramenti, est tamen de præcepto proferenda, ideoque, si quis eam omitteret, graviter peccaret. Ita etiam in forma Consecrationis Calicis, seu vini, omnia verba, quæ exprimuntur in superiori Rubrica, sunt de integritate, & necessitate præcepti, & quamvis etiam ad essentialiam Sacramenti pertinere asserat D. Thomas *loc. supracit.* nihilominus alii Theologi quamplurimi censent, ad validitatem talis formæ sufficere prima illa verba: *Hic est Calix Sanguinis mei*, reliqua verò quæ sequuntur, quamvis non spectent ad formæ Consecrationis essentialiam, non licet tamen ea omittere sine gravi sacrilegio, tum quia Ecclesia vult, omnia illa verba proferri in forma Sanguinis, tum quia oportet tutissima ratione consecrare, adhibendo scilicet etiam prædicta reliqua verba eodem

modo, intentionemque habendo eo modo, & per ea verba consecrandi, quibus Christus instituit, & Ecclesia intendit; tum etiam quia D. Thomas *supracit.* aliique multi volunt, omnia verba notata in Missali spectare ad essentialiam formæ Sanguinis.

In hoc Sacrificio verba utriusque formæ, Corporis, & Sanguinis, debent proferri à Sacerdote, ut induente, ac sustinente Personam Christi, non verò in Persona episcopi Sacerdotis, ideoque omnia verba Canonis, incipiendo à verbis: *Qui pridie, &c.* usque ad *Unde memores*, dicuntur à Sacerdote historicè, seu recitative. Sola autem verba, quæ utrique formæ essentialia sunt, scilicet, *Hic est enim Corpus meum; Hic est enim Calix Sanguinis mei, &c.* proferuntur à Sacerdote, non tantum materialiter, & recitative, sed etiam formaliter, significantè, & enunciativè. Ceterum alie quæstiones, spectantes ad validitatem prædictarum formarum, videri possunt apud Theologos, præsertim ve-

ro Zachariam Pasqualigum de Sacrif. Missa
traff. 1. quest. 319. & seqq. Quarti part. 3.
tit. 5. sect. 1. & Suarez loc. à Gavanto cit.

II. Gavant. pag. 156. col. 1. post Rubr.
num. 2. Sanè verba ea tantum, &c.) Opti-
mè docet hic Gavantus, in prædicto casu re-
petenda esse tantum verba Consecrationis in

superiori Rubrica expressa. Unde non ap-
probantur illi, qui putant, si Consecratio
panis iteranda sit, incipiendum, & repeten-
dum esse de necessitate Sacramenti ab illis
verbis: *Qui pridie, &c.* sic Calix ab illis
verbis: *Simili modo, &c.* Satis enim est,
iterare solam formam expressam in Rubrica
n. 2. & in Canone Missæ contentam.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. VI. De Defectibus Ministri.

I. De Defectibus Ministri, tum essentia-
libus, tum accidentalibus, tum proximis,
tum remotis, fusc, & doctè disserit Paulus

Maria Quarti part. 3. tit. 6. omnino videndus
ab iis, qui satisfacere volunt suæ curiositati
in hac materia.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. VII. De Defectu Intentionis.

I. Rubr. num. 1. pag. 157. *In his casibus
non consecrat, quia requiritur intentio, &c.*
In hac Rubrica quatuor adducuntur casus,
in quibus non sequitur Hostiæ, & vini Con-
secratio, ex solo defectu intentionis in Saacer-
dote consecrante. Nomine intentionis intelli-
gitur deliberata voluntas faciendi aliquid, puta
Sacramentum; intentio enim communiter
distinguitur volitio efficax finis, unde differt in-
tentio à simplici volitione, seu complacentia
finis, sive boni alicujus; quia simplex vo-
luntas, seu complacentia respicit finem sine
habitudine ad consecutionem. Intentio au-
tem est volitio efficax tendens in finem conse-
cutionem. In casu ergo nostro actus, quo
Minister vult conficere Sacramentum, dicitur
intentio, quia est actus liber voluntatis
tendens in illam finem, & distinguitur ab
attentione, quæ est actus intellectus conside-
rantis id, quod agitur.

Dividitur autem intentio, quò ad rem no-
stram pertinet, in actualem, & virtuales,
in habituales, & interpretativam. Actua-
lis intentio est volitio actu existens faciendi

Sacramentum, & offerendi Corpus, & San-
guinem Christi Domini, vel faciendi quod
facit Ecclesia, vel quod Christus instituit,
& per se ipsam immediatè concurrens ad Sa-
cramentum, & Sacrificium peragendum,
cum prolatione formæ super materiam præ-
sentem.

Intentio virtualis dicitur illa, quæ præ-
cessit in se, sed virtute permanet in aliquo
effectu ab ea relicto, quo excitantur potentia
externa ad actiones requisitas, quibus
perficitur Sacramentum initio propositum,
vel per impressionem in imaginativa relictam,
vel per connexionem actuum sequentium
cum primo, quo quis ad agendum humano
modo se applicuit, nec actu contrariò inter-
rupit; v. g. incipit quis Sacerdos sacris ve-
stibus se induere ex animo consecrandi, &
offerendi Sacrificium, sicut Christus insti-
tuit, & vi illius voluntatis accingit se operi,
pergendo ad Altare, &c. postea tamen men-
te distrahitur, & interim facit omnia neces-
saria ad Sacrificium, manendo tamen semper
mentis suæ compos; hic dicitur habere

intentionem virtuales consecrandi, & offerendi Sacrificium, etiam in ipso actu Consecrationis, dum profert formam, nullam habeat actualem intentionem.

Intentio habitualis dicitur illa, quæ præcessit aliquando, & omnino desinit, nec per aliquem effectum, aut virtutem relictam influit in actionem externam, quamvis actu contrario revocata non fuerit: Nam voluntas semel habita, & multò magis frequenter habita, dicitur habitualiter remanere, donec revocetur; Unde dicitur etiam quis ex habitu aliquid facere, quando sola frequentia actuum præteritorum ductus aliquid operatur, e. g. fricat quis barbam, nullo præcedente actu, quo ad eam operationem applicetur, eo modo quo etiam à dormiente, amente, & ebrio id ipsum fieri contingit.

Intentio interpretativa est dispositio voluntatis, quæ talis est, ut interpretemur aliquem consensurum, aut facturum, si res proposita in ejus mentem veniret, vel de ea moneretur; sic dicitur, quòd fidelis adultus, qui ex vi morbi usum rationis amisit, habeat intentionem interpretativam recipiendi Sacramentum extremæ unctionis, quamvis de eo nunquam cogitaverit, quia ex ejus antea vita colligimus, quòd prædictum Spirituale beneficium & Sacramentum expeteret, si rationis suæ compos esset.

Dividitur præterea intentio in absolutam, & conditionatam; absoluta est voluntas absoluta, qua simpliciter, & sine modificatione, seu conditione aliqua, vult consecrare v. g. Sacrificium Missæ. Conditionata verò intentio est voluntas consecrandi v. g. Hostiam sub hac conditione, si prius non fuerit valide consecrata.

Denique, quod ad rem nostram spectat; Dividitur intentio in implicitam, & explicitam: Intentio implicita procedit in administratione, seu consecratione Sacramenti, secundum generalem, & confusam rationem; ut v. g. volo consecrando, nempe proferendo

formam consecrationis, facere, quod facit Ecclesia Catholica, seu quod Christus instituit. Explicita dicitur intentio, quæ secundum specificam rationem procedit; ut in casu nostro, volo consecrare Sacramentum Corporis Christi &c. volo offerre Sacrificium Eucharisticum Summo Deo, in recognitionem supremi sui Domini super omnes Creaturas.

Ex prædictis intentionibus, intentio actualis, & explicita, quamvis optima, atque eò optanda, non est tamen necessaria ad valorem Consecrationis, & hæc est communis omnium Theologorum sententia; Sufficit enim in casu nostro sola intentio virtualis, & implicita, quales supra explicavimus. Intentio autem habitualis profectò non sufficit, quia est sine advertentia rationis, & potest reperiri, ut diximus, etiam in dormiente, amente, & ebrio: qui tunc non operantur humano modo. Hic advertere lubet, quòd antiqui Theologi intentionem virtuales aliquando vocarunt habituales, ut colligi potest ex iis quæ docet D. Thomas in 3. part. *Quæst. 64. Art. 3.* nempe Sacerdotis accidentis ad baptizandum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, docetque, perfici Sacramentum ex virtute primæ intentionis, etiam si in ipso exercitio cogitatio Sacerdotis ad alia rapiatur. En igitur intentionem habituales confundi cum virtuali.

Intentio interpretativa multò minus sufficit, quàm habitualis, ad consecrandum quocunque Sacramentum, quia non est intentio, sed pura dispositio ad intentionem concipiendam; & quamvis sufficiat ad recipiendum Sacramentum, ut supra innuimus, tamen non est sufficiens ad Sacramentum ministrandum, & consecrandum, quia suscipiens Sacramenta passivè se habet, consecrans autem activè: major autem requiritur perfectio in agente, quàm in patiente, & sic requiritur perfectior intentio in ministrante, quàm in suscipiente Sacramentum; Et

revera Christus voluit quidem, Sacramenta dispensari etiam pueris, & eis, qui non sunt sui compotes, noluit tamen dispensari à pueris, & ratione non utentibus, sed à folis Ministris rationali modo agentibus; Sapientem enim decet de suis bonis ita disponere, ut etiam in auxilium amentiam conferantur, & distribuuntur, non tamen per ministros, sed distributores fatuos, vel non agentes rationali modo, ut optimè ponderat Quart. part. 3. Tit. 7. Dub. 3. in fine.

Intentione conditionata uti non debet Sacerdos, nisi quando factò diligenti examine dubitat, an Hostia, vel Vinum fuerit consecratum, v. g. quando ob mentis evagationem, aut alias causas Sacerdos certus non est, se Verba consecrationis protulisse; in tali causa potest iterum sub conditione consecrari Hostia, vel Calix; verum tamen est, quòd non semper est ratio dubitandi, an forma omnia fuerit, ex hoc præcisè, quòd Sacerdos non meminerit, se eam protulisse; quare quando Sacerdos recitat orationes Consecrationis formam consequentes, non debet adhuc sub conditione Consecrationis verba repetere, quamvis tunc non meminerit, se ea protulisse, sed potius ut suæ consulat quieti, quærere debet à Ministro, an Hostiam, & Calicem elevaverit, ut inde arguat, se verè protulisse formam Consecrationis, si talis elevatio secuta fuerit. Admittat verò rationem dubitandi, si non elevaverit dictam Hostiam &c. Præsumendo igitur à dicto dubio, non debet Sacerdos uti intentione conditionata, sed semper regulariter loquendo debet uti intentione absoluta in Sacramento conficiendo, & Sacrificio peragendo; & quando uti potest intentione conditionata, conditio debet esse vel de præsentis, vel de præterito, ut possit statim habere suum effectum, & transire in absolutam. Nunquam enim potest uti intentione conditionata de futuro, & maxime ea conditione, quæ humano modo cognosci non potest, nam hu-

jusmodi intentiones conditionales de futuro suspendunt consensum, seu voluntatem consecrandi, donec impleta sit talis conditio; quod nullo modo potest fieri.

II. Gravis agitur quæstio inter Theologos, utrum ad valorem Sacramenti sufficiat intentio faciendi quidem exterius quod facit Ecclesia, adhibendo materiam, & formam à Christo institutam, & in Ecclesia consuetam, sed absque animo interno, & absque intentione conficiendi Sacramentum, imò animo, & intentione interna jocandi, & illudendi, modo hic animus non manifestetur exterius; controvertitur, inquam, an hæc interna intentio non conficiendi Sacramentum, mente solum concepta, & exterius non manifestata, obstet valori Sacramenti, si aliàs Minister exterius exhibeat serio Ritus omnes Ecclesiæ, & exequatur ea quæ facit Ecclesia. Ratio dubitandi est, quia talis Minister habet suo modo intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, id est quoad actiones externas, & materiales. Hoc autem videtur sufficere ad salvandas definitiones Conciliorum circa intentionem, quæ requiritur in Ministro Sacramentorum.

Prima sententia sustinet, non viciari Sacramentum ex defectu intentionis merè internæ Ministri nolentis conficere Sacramentum, sed ad validitatem Sacramenti sufficere solas actiones externas modo explicato. Hanc acerrimè tuetur Ambrosius Catharinus, asserens, stare omnino, atque valere Sacramentum, si Minister dumtaxat intendat celebrare Ritus illum externum, quem Ecclesia celebrat, illumque re ipsa liberè, serio, omnique semoto joco exterius ministrat, materiam adhibens, formamque pronuncians in iis maxime circumstantiis, ex quibus determinatur ad agendam tanquam Ecclesiæ Minister: Nihilque obesse valori Sacramenti, si intus occulta mente contrariam intentionem animo gerat, nolitque clam, atque secretò, actionem illam Sacramentalem esse, qua-

qualem illam Christus instituit. Ita ille sententiam suam exposuit in Opusculo de *intentione Ministri*, quod pendente Concilio Tridentino elucubravit, & ita his præcisè verbis refert, ac vindicat præfati Auctoris mentem Jacobus Hyacinthus Serry Ordinis Prædicatorum Doctor Sorbonicus, & in Academia Patavina Primarius Sacrae Theologiae Professor, in suo Opusculo, cui Titulus; *Ambrosii Catharini Vindicia*, & in alio simili Opusculo inscripto: *Vindicia Vindiciarum &c.* Catharini sententiæ subscripserunt Alphonsus Salmeron *tom. 13. in Epistolas Pauli lib. 1. part. 3. disp. 2.* Vignerius, Marius Scribonus, Zacharius Pasqualigus, Vincentius Contempsonius, & alii relati à Serry *cap. 5. n. 3.* sui primi Opusculi.

Secunda sententiâ communior inter Theologos docet, requiri necessariò in Ministro Sacramenti intentionem internam conficiendi Sacramentum, saltem implicitam, quæ habetur in intentione faciendi, quod facit Ecclesia, & non sufficere solam, & nudam actionem externam, etiam si seriò peractam, sine ulla intentione interna, & multò magis cum intentione interna directè opposita, nempe cum intentione non faciendi rem sacram, & non ministrandi Sacramentum. Hanc Sententiam tuentur ferè communiter Theologi, præsertim verò Suarez *Disput. 13. sect. 2.* Coninch *quæst. 64. art. 8. num. 58.* Diana *part. 10. quæst. 11. Resol. 67.* & recentissimè non solum dignitate, sed etiam sapientia, & pietate Eminentissimus Card. Gotti Ordinis Prædicatorum, *tom. 13. sua Theologia quæst. 7. dub. 4.* Hæc autem secunda sententiâ est omnino tenenda, saltem in praxi, ut fatetur etiam ipsemet Serry *cap. 14. §. 7.* & alii suæ sententiæ sectatores; cum in Sacramentis conficiendis, licitum non sit sequi opinionem probabilem, relicta tutiore; Atqui hæc secunda sententiâ est tutior, immò sola tuta est, & secuta, ergo hæc est on-

nò amplectenda; major propositio negati profectò non potest, cum ab Innocentio XII. anno 1679. proscripta fuerit hæc propositio: *Non est illicitum in Sacramentis consecrandis, qui opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore;* minor etiam constat, cum tutior sit sententiâ, quæ asserit præter externam, requiri etiam aliquam intentionem internam, virtuales saltem, & implicitas; quàm illa, quæ asserit, etiam sine tali intentione interna, immò cum intentione etiam contraria confici Sacramentum, dummodò seriò Minister exterius operetur, & appareat circumstantibus ob Ritus, quos ponit, velle Sacramentum conficere.

Probatur etiam hæc secunda sententiâ ex eo, quòd Alexander VIII. die 7. Septembris 1690. damnavit hanc propositionem: *Vis Baptismus collatus à Ministro, qui omnem ritum externum, formamque Baptismi observat, intus verò in corde suo resolvit, non invaluere quod facit Ecclesia.* Hæc autem Pœnitentia condemnatio, non solum comprehendit illum, qui jocosè, ac mimicè ponit totum Ritus externum Baptismi, sine intentione interna, sed etiam illum, qui Ritus externum seriò peragit in collatione Baptismi, sed intra se habet intentionem non faciendi rem sacram, non conferendi Sacramentum, non faciendi quod facit Ecclesia, sed jocosè eam peragere; licet talis intentio ab eo exterius non manifestetur. Qua propter si Baptismus ita collatus, cum solis Ritibus externis seriò positus, sed sine ulla intentione interna, est juxta mentem præfati Pontificis omnino irritus, idem sentiendum est de omnibus aliis Sacramentis, nimirum ea esse omnino irrita, & nulla, si in Ministro non habeatur interna voluntas, virtualis saltem, & implicita, faciendi quod facit Ecclesia, vel quod Christus instituit. Et reverà ad validitatem Sacramenti requiri talem intentionem in Ministro, faciendi nimirum quod facit Ecclesia,

fia, docuit Martinus V. anno 1418. in fine Concilii Constantiensis; Eugenius IV. anno 1439. in Concilio Florentino Decret. de unione Armenorum; & Concilium Tridentinum sess. 7. de Sacram. in genere can. 11. quæ quidem Concilia intelligenda sunt non de sola intentione materiali, faciendi quod exterius facit Ecclesia, sed etiam de intentione firmali, seu interna, faciendi quod facit Ecclesia, seu quod Christus instituit, sive faciendi actionem illam, ut Sacramentalem, & in illa se gerendi ut Christi & Ecclesiæ Ministrum.

Denique aperte colligitur veritas hujus nostre sententiæ ex Rubrica *num 1 pag. 157.* in qua statuitur, validam non esse consecrationem: *Si quis non intendit consecrare, sed de his aliud agere*, quæ verba loquuntur profecto de intentione interna, delictorè aliud agendi. Rursus in eadem Rubrica *punct. 3.* legitur: *Si quis habeat coram se undecim Hostias, & intendat consecrare solum decem, non determinans quas decem intendit, in his casibus non consecrat, quia requiritur intentio*; Nempe requiritur intentio determinata consecrandi talem vel talem Hostiam; quia autem in prædicto casu non est major ratio, cur illa, vel ista sit consecrata, ideò nulla intelligitur consecrata, ex solo defectu talis intentionis internæ determinatè consecrandi hanc, vel illam Hostiam: quòd si sufficeret ad illas consecrandas solus Ritus externus serió peractus, nempe materia consecranda præterens super Corporali, & verba Consecrationis prolata à Sacerdote vestibus sacris induto &c. hæc omnia habentur etiam in hoc Sacerdote habente hanc internam intentionem consecrandi non omnes undecim Hostias, sed solum decem ex illis, sed non determinando, quas decem velit consecrare, & exterius apparere, omnes illas undecim consecrare velle, & nihilominus certissimum est, quòd ex solo defectu talis internæ intentionis, vel consecrandi omnes illas Ho-

GAVANT, Rubr. Miss.

stias, quas habet præsentis, vel ex illis undecim consecrandi solum decem, non determinando tamen, quas decem intendat consecrare; ex solo, inquam, defectu talis internæ intentionis, & talis internæ determinationis, omnes illæ undecim Hostiæ inconsecratae remanent, quamvis habeatur totus Ritus externus serió peractus, qui requiritur ad talium Hostiarum consecrationem; quæ omnia magis confirmantur ex eo, quòd, quando ex illis undecim Hostiis, decem determinatè quis vult consecrare, & unam determinatè non intendit consecrare, iidem omnino Ritus externi adhibentur super illas decem, quas prædictus Sacerdos intendit determinatè consecrare, ac super illam unam, quam determinatè non intendit consecrare, & nihilominus ex defectu solius intentionis internæ, super prædictam illam unam, hæc juxta sensum, & doctrinam Rubricæ, non censetur consecrata. Semper igitur firmum remanet, etiam ex textu literali, & sensu prædictæ Rubricæ, à Summis Pontificibus editæ, & à S. R. E. approbatæ, immò ab universali Ecclesia acceptatæ, firmum, inquam, remanet, ad validam Consecrationem prædictarum Hostiarum requiri, præter Ritus externum serió peractum, etiam internam intentionem eas consecrandi.

Alia argumenta, quibus prædicta communis, probabilior, & tutissima sententia comprobatur, legi poterunt apud laudatum Eminentissimum Gotti, sicut etiam solutiones difficultatum, quas contra eandem afferunt Auctores primæ sententiæ.

III. Gavant, pag. 158. col. 1. post Rubr. n. 4. *Gutta verò qua sunt extra Calicem, aut intra, &c.* Optimè hic resolvit Gavantus adhaerens sententiæ Suarez, quòd si in Calicis pede, vel extra cuppam, aliqua gutta vini hæreant, non censentur consecrata, nisi tamen Sacerdos expressè, sed non sine sacrilegio, prædictas quoque guttas consecrare

K k k

ab.

absolutè intendat. Rursus non censentur pariter consecrata guttæ illæ vini, quæ intra Calicem, sive in interiori Calicis superficie, à reliquo vino separata hærent; nam hæc videtur esse communis, & optima Ecclesiæ intentio, consecrandi nimirum omnem liquorum consecrabilem, qui per modum unius continui in Calice continetur. Hanc sententiam tuetur etiam *Ægidius Coninch quæst. 74. art. 2. dub. 3. num. 43.* *Bullembau lib. 6. tract. 3. cap. 1. dub. 3.* *Claudius La Croix in suis Additionibus ibidem.* *Bissus lit. S. n. 18. §. 39.* ubi advertit, quod si Sacerdos, post

vini infusionem in Calicem, videat aliquas guttas dispersas intra eundem Calicem, oriatur de his dubium, utrum sint consecrata, eas uniat cum toto vino, vel quod facilius, & decentius est, eas purificatorio extergat, & si non extergantur, neque uniantur cum reliquo vino, non censentur consecrata, cum Sacerdos habere debeat prædictam intentionem, ut dixi, consecrandi, non hujusmodi guttas separatas, sed tantum vinum illud, quod est in Calice per modum unius.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. VIII. De Defectibus Dispositionis Animæ.

I. Rubr. num. 1. pag. 158. *Sed gravissimè peccat, &c.* Præfata Rubrica non solum intelligenda est de notoriè excommunicato, & aliis censuris, vel irregularitate impedito, quod nimirum gravissimè peccet, si in tali statu celebret, sed etiam de occultò irretito ejusmodi pœnis Ecclesiasticis, putà qui occultè Clericum percussit, vel aliquem occidit. Si quis tamen scienter audit Missam ejusmodi Sacerdotis occultè irretiti, graviter non peccat juxta sententiam Navarr. *conf. 59. tit. de sentent. excom. tom. 2.* sicut peccaret ille, qui audiret Missam Sacerdotis notoriè excommunicati, &c.

II. Rubr. num. 2. pag. 159. *Graviter peccat, &c.* Non solum Sacerdos, sed alius quicumque, qui sibi conscius est peccati mortalis, tenetur ex præcepto Ecclesiæ præmittere Confessionem Sacramentalem, antequàm ad Communionem Sacram accedat, ut patet ex Concilio Tridentino *sess. 13. de SS. Euchar. Sacram. cap. 7. & Can. 11.* ubi ait: *Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessio-*

ne ad Sacram Eucharistiam accedere debeat. Et deinde addit: *Quod à Christi anis omnibus, etiam ab ipsis Sacerdotibus, quibus ex officio incumbuerit celebrare, hæc Sancta Synodus per se servandum decrevit, modo non desit illi copia Confessoris: quod si necessitate urgente Sacerdos absque prævia Confessione celebraverit, quantumprimùm confiteatur.* Ex quibus verbis colligitur, Sacerdotem conscius sibi peccati mortalis, nunquam posse celebrare sine prævia Confessione, nisi concurrentibus duabus his circumstantiis, nempe cum urget necessitas celebrandi; & cum deest copia Confessarii; & quamvis gravis difficultas sit, quando censetur deesse copia Confessarii, & quanta debeat esse necessitas celebrandi; Gavantus tamen supra sufficienter explicat quoniam sit necessitas urgens, & quoniam dici possit inopia Confessarii.

III. Gavant. pag. 159. col. 2. §. At S. Thom. &c. in fin. *Debet autem, quantumprimùm poterit, confiteri, &c.* Ne Sacrificaturi habentes conscientiam peccati mortalis, prætextu necessitatis, & inopiæ Confessarii, non instituta Sacra Confessione, sed elicta tantum contritione celebrent, præcipit, ut diximus supra, Tridentina Synodus, ut Sacer-

dos quamprimum postea confiteatur, nempe post Missam celebratam. Sed intra quod tempus confiteri oporteat, ut quis dicatur quamprimum confiteri, variae sunt Doctorum sententiae: aliqui putant, quod Sacerdos statim post Missam debeat confiteri, si habeat copiam Confessarii; alii vero putant, sufficere, si saltem intra triduum Confessario se praesentet, eique conscientiam suam aperiat. Videri possunt Layman *l. b. 5. tract. 4. cap. 6. num. 7.* Coninch *quest. 8. art. 4. dub. 2.* Wiggers *quest. 8. art. 5. dub. 5. & alii*, qui agitant hanc quaestionem; certum tamen est apud omnes, Confessionem necessario

requiri, antequam dictus Sacerdos, etiam si verè contritus, iterum celebret; & hoc purum non esse consilium, ut aliqui opinati sunt, sed praecipuum; idque constat ex Propositione ab Alexandro VII. damnata *n. 38.* in qua habetur -- Mandatum Tridentini factum Sacerdoti, sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimum, est consilium, non praecipuum. Ad hoc etiam facit altera Propositio ab eodem Alexandro proscripta *num. 39.* in qua damnatur, quòd illa particula *quamprimum*, à Tridentino usurpata, intelligi debeat, *cum Sacerdos suo tempore confitebitur.*

Novae Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. IX. De Defectibus Dispositionis Corporis.

I. Gavanti pag. 160. col. 1. post Rubr. *num. 1. Ante omnem cibum, &c.* Est praecipuum Ecclesiae ab Apostolis derivatum, ut quicumque velit celebrare, aut communicare, jejunus sit, jejunio naturali, hoc est sine omni cibo, & potu, etiam in minima quantitate, à media nocte usque ad Communionem, ita ut ne per modum quidem medicinae quidquam sumi possit. Praedictum autem jejunium naturale, servandum est ab initio diei naturalis, in qua celebrandum, vel communicandum est, qua dies naturalis computatur, & incipit à media nocte, terminat verò in mediam noctem sequentem. Dubium oritur, quid agendum sit, ubi ejusmodi dies naturalis non potest distingui à media nocte, in mediam noctem, uti contingit in Regionibus Septemtrionalibus prope Polam, in quibus per sex menses est perpetuus dies, & per alios sex, est perpetua nox, nempe ab uno Aequinoctio ad alterum; ad quod dubium respondendum esse crediderim, quòd sicut initium diei artificialis in his Regionibus, in quibus non est Aurora physice, juxta Decretum editum die 18. Septembris 1634. & datum in nostro Indice

sub *num. 276.* pro licita Missarum celebratione, debet attendi Aurora moraliter, & politice, quando scilicet ibi terminari solet hominum quies, & inchoari labor, juxta probatam Regionum consuetudinem; ita moraliter, & politice attendi debet media nox in illis, nempe desumi debet media nox à momento illo medio, inter initium cessationis laboris, & inchoationis ejusdem laboris, juxta probatam dictarum Regionum consuetudinem.

Rursus quoniam dictum naturale jejunium debet incipere à puncto mediae noctis praecedentis diem, in qua sumenda est Eucharistia, dubium aliud oritur, quae regula sit servanda, dum ob discrepantiam horologiorum, non potest bene colligi, an transierit media nox; sunt enim varia horologia in eadem Civitate, quorum unum indicat mediam noctem fuisse jam transactam, alia verò non. Sed in hoc casu respondetur, servandam esse regulam illam, quae servari solet, quando circa resolutionem alicujus rei dubia, duae extant opiniones aequè probabiles, quo casu arbitrium est, utram illarum amplecti, & propterea potest quilibet

bet audit primo signo, seu horologio, indicante mediam noctem esse transactam, solvere jejunium naturale, & die sequenti celebrare, & communicare, si postmodum alia horologia discrepent, & indicent noctis medietatem. Ita colligiur ex Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 41. n. 40. & ex Quarti part. 3. tit. 9. d. b. 3. ubi addit, posse sequi prædictam sententiam (dummodo non constet de alicujus horologii errore) tunc enim possumus conformari etiam ultimo horologio; quare si ex ultimo quis dignoscat, se non comedisse ante illius signum, mediam noctem indicans, poterit mane sequenti communicare. Ita etiam Diana part. 3. tract. 4. resol. 36. & part. 4. tract. 3. resol. 19. ubi citat varios alios Doctores pro hac sententia.

II. Gavant. pag. 160. col. 1. post Rubr. num. 3. *Qui vult quantitatem vini, vel aquae esse valde parvam, &c.*) Si contingat in ablutione oris, modicum aliquid aquae commisceri salivæ, & per modum salivæ deglutiri, juxta sententiam D. Thomæ, à Gavanto allatam, & juxta mentem Rubricæ, non violatur jejunium naturale, etiamsi stilla illa aquæ in salivam non sit conversa; non enim de conversione illa potest facile constare: satis igitur est ut non violetur jejunium naturale, quod modica illa aqua ita salivæ permixta sit, ut non possit separari, & per modum unius trajiciatur. Ita pariter, qui gustat aliquid juramenti, sive liquidi, solum ut percipiat saporem, & exspuit, non frangit jejunium naturale, etiamsi censeatur aliquid relinqui in palato, quod per modum salivæ deglutitur. Ita Layman lib. 5. tract. 4. cap. 6. & Gerlacus Vinitor part. 3. tit. 9. in adnot. §. 3.

III. Gavant. pag. 160. col. 1. ad eand. Rubr. *Si advertat Sacerdos post mediam noctem, &c.*) Si reliquæ cibi præcedentis diei remanentes inter dentes, vel in gingivis, trajiciantur casu post mediam noctem, est communis sententia, quod non impediant Communionem pro sequenti die, cum per ipsas

non frangatur jejunium naturale, quia non sumuntur per modum cibi, sed per modum salivæ. Vult tamen Suarez citatus à Gavanto, necnon Paludanus, quem sequuntur pariter Vasquez, Filicius, Layman, Card. de Lugo, vult, inquam, Suarez, per tales reliquias, si deglutiantur post mediam noctem ex industria, violari jejunium, & consequenter Communionem impediri; unde juxta hanc sententiam, antequam deglutiantur, debent tales reliquæ exspui. Verum cum prædictæ reliquæ cibi, præcedenti die sumpti, non ab extrinseco recipiantur hodie, sed receptæ fuerint heri, reputantur tanquam partes hesternæ comestionis jam sumptæ, & ideo semper retinent moralem comestionem cum illa. Quapropter quamvis sensibilibus habeantur in gingivis, & ex industria deglutiantur, non constituunt novam comestionem moraliter, sed hesternam perficiunt, & complent; ideoque per ipsas deglutitas non violatur jejunium naturale, & consequenter non impeditur Communio. Hanc sententiam, quam probabiliorē censet, tenet Quarti part. 3. tit. 9. sect. 1. difficult. 1. citans Dianam part. 3. tract. 4. resol. 37. qui ibidem citat alios Auctores.

Si quis tamen aromata, aut saccharum in ore ponit ante mediam noctem, ut paulatim emolliatur, & trajiciatur, idque duret post noctis medium, censetur violasse jejunium naturæ, unde iste impeditur à Communione. Ratio est, quia id, quod post mediam noctem trajicitur talis sacchari, vel præter intentionem, vel ex industria, non est reliquæ cœnæ præcedentis, sed pars ejus cibi, cuius comestio fit per continuam liquefactionem, & trajectionem, unde est comestio, quæ veris, & per se durat post mediam noctem, & consequenter violat jejunium naturale: Quartus supra difficult. 2. & alii communiter, quapropter si quis indormitet cum saccharo in ore, de quo dubitat, an ante mediam noctem retentum deglutierit, non poterit sequenti die celebrare, aut communicare.

Si quis deglutiat sanguinem, aut aliquem aliam humorem à capite in os descendentem, non frangit jejunium naturæ, quia quicquid ab intrinseco provenit, nec ore ab extrinseco sumitur, verè non comeditur, & ideo non solvit jejunium naturale, neque proinde impedit per se sumptionem Eucharistiæ. Wiggers de Sacram. Euchar. quest. 80. art. 8. n. 3. Henriquez n. 8. cap. 50. & Gerlacus Vinitor supra tit. 9. in adnot. §. 6.

Censetur pariter jejunus etiam ille, qui post mediam noctem deglutivit aliquid non comestibile, scilicet ossiculum, frustulum metalli, cretam, papyrus, ungues, vel aliquid simile. Ita tenet Quarti supra diffi. 3. citans pro hac sententia nonnullos Auctores, quamvis contrariam teneant Henriquez lib. 8. cap. 4. Bonacina, Reginaldus, & alii allegati ab eodem Quarti supra, quos tamen non sequitur, sed refellit.

Idem Quarti diffi. 4. quæstionem proponit, an sumptio tabaci, Communionem impediat: & sustinet, quòd si tabacum sumatur in pulvere per nares, ut communiter fieri solet, non solvitur jejunium naturæ, etiamsi aliquid descendat in stomachum, quia illa sumptio non est comestio, cum non fiat per os; sicut de aqua attracta per nares, dici debet, licet aliqua pars ejus trajiciatur in stomachum, ut fatentur communiter DD. sic etiam, si tabacum sumatur in fumo, non frangitur jejunium naturæ, quia fumus non est cibus, nec potus, & trajectio ejus in stomachum fit per modum respirationis, non per modum comestionis. Major difficultas est de tabaco sumpto in folio, & retento in ore; sed etiam hoc ita sumptum, quia non retinetur in ore ad comedendum, nec ipsum folium deglutitur, jejunium naturale non violat, quamvis caulare possit trajectionem alius humoris ex capite defluentis in sto-

machum, qui non violat jejunium, sicut non violat saliva. Et quamvis aliquis tabaci succus deglutiretur, quia trajicitur cum saliva, & per modum salivæ, non solvit jejunium naturale, juxta communem Doctorum sententiam, ut docet Quarti supra. Verum si folium in os admissum trajiciatur integrum in stomachum, vel aliqua ejus particula ex industria, certum est, violare jejunium, & impedire Communionem; quod idem dicendum est, si pulvis tabaci ore fumeretur, & per actionem vitalem trajiceretur in stomachum. Ita docent Alphonsus de Leone, Marchantius, Escobar, Aversa, Pasqualigus, & alii, quos affert, & sequitur noster Diana part. 5. tract. 13. resol. 1. & part. 8. tract. 7. resol. 3. ubi latè discutit hanc quæstionem.

IV. Gavant. pag. 160. col. 1. §. Duo tamen, &c.) Præter casus adductos à Gavanto hi, in quibus non jejunus Sacerdos, potest Eucharistiam sumere, adest etiam alius casus, in quo à quocunque non jejuno Eucharistia sumi potest, nempe necessitas ipsius sumentis; ut si quis periculosè agrotet, & sit mortis periculum, si sequens dies expectetur ad ei præbendam Communionem; ex quo tamen inferri non potest, quòd liceat non jejunò Sacerdoti consicere Eucharistiam, ad eam infirmo ministrandam; quamvis enim receptio viatici supponatur de jure divino, nihilominus agrotus non tenetur ad illud recipiendum, nisi cum adest copia Eucharistiæ, non autem quando deficit ex causa alterius.

V. Nonnulla alia, quæ spectant ad Ritus servandos pro tribus Missis, quæ juxta Sacros Canones celebrari possunt in Nativitate Domini, mox trademus in nostris Observationibus, & Additionibus ad tit. 3. part. 4.

Tit. X. De Defectibus in Ministerio ipso occurrentibus.

Caret novis Observat. & Additionibus.

K k k 3

Novæ

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. XI. De Rubricis præceptivis & directivis.

I. Gavant. pag. 166. col. 2. §. *Reliquum est &c.* Omissa item distinctione in præceptivas sub mortali, & præceptivas sub veniali, &c.) Non solum reperitur Auctor, qui distinguit Rubricas, in præceptivas sub mortali, & præceptivas sub veniali, sed etiam legitur sententia Fagundez, in *præcepta Ecclesie, præcept. 1. lib. 3. cap. 1. part. 21. num. 7.*, qui sustinet, Rubricas Missalis communiter non obligare sub peccato mortali, immò addit *num. 9.* Rubricas Missalis non præcipere, sed consulere, & instruere; quibus verbis, ut notat Quarti in *quest. proamial. sect. 2. punct. 1.* jam excludit etiam peccatum veniale in transgressionibus Rubricarum, quia consilia nullam obligationem inducunt.

Sed hæc sententia, ut optimè ostendit idem Quarti, est procul dubio falsa, & plusquam falsa, & contra communem DD. sententiam. Victorianus verò Premoli in *memor. Cler. 3. part. cap. 9.* asserit, prædictam opinionem Fagundez se refutasse, ut damnatam; ex Bulla enim Pii V. initio Missalis apposita, & ex Concilio Tridentino *sess. 7. Can. 13. & sess. 22.* aperte constat, adesse præceptum, & non merè consilium servandi Rubricas, & Sacros Ritus ab Ecclesia præscriptos; hæc secunda sententia ex Diametro opposita docet, omnes Rubricas habere vim obligandi sub peccato mortali ex genere suo; sed ratione parvitas materiæ posse transgressionem talium Rubricarum esse tantum peccatum veniale. Ita Suarez *tom. 3. in 3. partem disp. 83. sect. 3.* Molfesius *tratt. 1. cap. 7. num. 22.* Averla *de Sacrif. quest. 11. sect. 12.* Cochin, Puteobonellus *de Sacrif. Miss. quest. 5. art. 9. num. 8. pag. 419. edit. Mediolan. 1710.* eisdem Congregationis cum Gavanto, Lezana, Bonacina, & alii, quorum sententia, ait Quarti, se rectè intelligatur de Ritibus ad-

hibendis in ipsa Missæ recitatione, est absolute vera.

Tertia sententia media, distinguit cum Gavanto hoc locò Rubricas, in præceptivas, & directivas, docetque, Rubricas præceptivas obligare sub peccato mortali ad servandos Ritus in eis præscriptos. Rubricas verò directivas nullam imponere obligationem, sed esse consilia, & instructiones. Ita Gavantus, Marchinus *de Sacram. Ordinis tract. 3. part. 3. cap. 6.* Tamburinus in *Opus. de Sacrif. Missæ lib. 2. cap. 5. §. 1.* Premolus *de Sacrif. Missæ lib. 2. cap. 1.* Auctores, qui adherent huic sententiæ, censent præceptum contentum in Bulla Pii V. servandi Rubricas, non extendi indifferenter ad omnia, quæ in Rubricis continentur, cum plura sint minutissima, nec materia apta præcepti. Hinc Card. de Lugo *Disput. 20. de Euch. sect. 2. n. 7.* ait, certum est, non omnia, quæ in Rubricis Missalis exiguntur, asserre obligationem generalem: & *sect. 4. n. 105.* docet cum aliis, nonnulla esse materiam instructionis, & directionis, non verò præcepti, quapropter communiter Rubricæ sunt præceptivæ, sed multæ etiam sunt directivæ.

Noster tamen Quarti supra in *questionibus proamialibus sect. 2. punct. 2.* sustinet, omnes Rubricas, seu Regulas Missalis præscribentes Ritus servandos à Sacerdote in ipso actu Celebrationis Missæ, esse præceptivas; & in materia gravi obligare sub mortali, aliumque ratione parvitas materiæ, vel inadvertentiæ, earum transgressionem, esse culpam venialem, & hanc astruit esse mentem DD. qui secundam ex allatis sententiis tuentur, & præter Auctores ibi allegatos, addit etiam Henrich *lib. 9. cap. 26. num. 1.* Nugnum *3. part. quest. 83. art. 4. dub. 2.* Reginaldum *lib. 33. num. 210.* Peyrinum in *ser-*

sententiam ex eo, quod præceptum contentum in Bulla Pii V. expressè loquitur de Ritibus servandis in ipso actu legendi, vel decantandi Missam, absque ulla exceptione; ergo extenditur ad omnia verba, & actiones, ex quibus Missa componitur; unde sequitur, Sacerdotem sub peccato mortali ex genere suo nihil omittere posse eorum, quæ recitanda præscribuntur in Missa; ita ut cujuslibet partis omisso sit peccatum, vel mortale, si materia gravis sit, & notabilis, vel veniale, si materia sit levis, & modica; & ita etiam docet noster Diana *part. 5. trad. 5. resol. 63.* ubi alios citat Auctores, quos ipse sequitur. Nihil pariter est addendum precibus, quæ in Missali præscribuntur, quia etiam id expressè cavetur præcepto Pii V. in Bulla sæpius citata. Idem omnino dicendum est de Ritibus, & Ceremoniis, quæ in actione consistunt, nempe teneri Sacerdotes sub peccato mortali ex genere suo, nihil eorum omittere, & nihil eis addere ob eandem rationem. Monet autem cit. Quarti, non esse hanc obligationem accipiendam in rigore Metaphysico, eum simus in moralibus, sed morali, & humano modo, ita ut satis sit, eam diligentiam adhibere, quam timorati Sacerdotes, & sui muneris studiosi adhibere solent.

Idem Quarti tenet, Rubricas continentes ea, quæ recitari, vel fieri debent à Sacerdote, ante Missæ celebrationem, vel immediate post Missam, esse non præceptivas, sed directivas secundum se, & sub consilio: quare nisi aliunde constet de præcepto, tales Rubricæ non imponunt obligationem, in quo sensu fatetur, se adherere tertie sententia supra relata. Docet præterea, regulas Missalis de Ritibus servandis, non ab ipso Sacerdote, sed à Ministris, & ab aliis circumstantibus, & Choro assistentibus, communiter esse directivas, quia præceptum sæpius replicatum Pii V. ad illas minimè extenditur, unde non obligant ad culpam, nisi

aliunde, vel ex consuetudine, vel ex vi juris naturalis vitandi scandali, ea obligatio nascatur. Turrinus tamen *part. 1. sect. 1. cap. 1.* refragatur prædictæ Quarti sententia, quoad hanc ultimam partem, & contendit, prædictum præceptum Pii V. æquè obligare Sacerdotem, & Sacros Ministros, cum & ille, & isti requirantur ad celebrandam Missam juxta præscriptum prædicti S. Pii V. & aliorum Pontificum, qui Sacras Rubricas condiderunt, & approbarunt.

II. Gavant. pag. 167. col. 1. n. 1. *Quando in Rubricis habetur hæc vox, gravissime, &c.* Querit Gavantus, quanam ex Rubricis sint præceptivæ, & quanam directivæ tantum, & statuit, tunc Rubricas censendas esse præceptivas, quando habetur hæc vox, *gravissime, seu graviter peccare eum*, qui tales regulas transgreditur; sic etiam n. 2. docet, Rubricas esse præceptivas, quando earundem materia pertinet ad integritatem Sacramenti, seu Sacrificii. Quarti tamen *suprà sect. 2. §. Prima regula*, adstruit, hanc Gavanti regulam esse valde diminutam, ex eo quod Rubricæ, quibus præscribuntur ea, quæ legenda sunt in Missa, ex. gr. Epistola, Evangelium, aliæ Orationes, & partes notabiles Canonis, non exprimunt, omittentem peccare mortaliter, nec spectant ad integritatem Sacrificii; & similiter Ritus, qui in actione consistunt, ut oblatio Hostia, & Calicis post Offertorium; & tamen revocari non potest in dubium, tales Ritus, alios quidem in verbis, alios vero in actione consistentes, esse præceptivos, & eorundem transgressores peccare mortaliter; hinc infert, prædictam regulam à Gavanto traditam, esse insufficientem, quam ipsemet Gavantus videtur destruere *num. 14. in fine pag. 169.* ubi docet indefinitè, Rubricas esse præceptivas, neque oppositum esse probabile. Quapropter sententia Suarez, Quarti, Puteobonelli, & aliorum supra, aliis sententiis est præferenda.

III. Præter Rubricas Missalis, quæ considerantur tanquam regula proxima, & immediata Sacrorum Rituum Missæ, tum Privata, tum Sollemnis, adfunt etiam S. R. C. Decreta, quæ censeri debent pariter tanquam regula proxima eorundem Rituum, quia hæc S. C. facultatem habet interpretandi, & declarandi, quæcunque dubia, quæ insurgunt circa Ritus Ecclesiasticos, ut colligi potest ex Constitutione 74. Sixti V. quæ incipit: *Immensa bonitas*, &c. & revera ad prædictam Congregationem confluent omnes Ecclesiæ, & Ordines Regularium, ex toto Orbe, pro negotiis Rituum, & ejus resolutiones, atque Decreta habentur tanquam Pontificis oracula. Oritur autem quæstio, utrum prædicta Decreta S. R. C. debeant reputari tanquam regule præceptivæ, vel solum tanquam regule directivæ; sed antequam hoc dubium resolvatur, prænotare debemus, quod non omnes memorata Sac. Congregationis declarationes sunt, aut dici debent Decreta rigorosè sumpta, etiamsi de illis authenticè constet. Hæc igitur resolutiones dumtaxat Decreta rigorosa censenda sunt, quæ à dicta Congregatione emanant in forma rigorosa Decreti, vel saltem in fine habent aliquam Decreti clausulam. Ita Decretum rigorosum, & præceptivum certè censeri debet illud editum die 11. Januarii 1681. in quo sequentia ad Rubricas Breviarii leguntur -- *Sacra Rituum Congregatio ad Relationem Eminentiss. & Reverendiss. D. Cardinalis Columnæ, instantibus Cæremoniæ Magistris Basilicæ Principis Apostolorum, declaravit, & decrevit, occurrente Feste Purificationis B. M. V. in Dominicis Septuagesimæ, vel similibus aliis privilegiatis, ita ut illius Officium, ex hoc contingat transferri, non esse ob id protrahendam etiam recitationem Antiph. Alma Redemptoris, &c. sed die secunda Februarii post Completorium, illa dimissa, juxta dispositionem Rubricæ, & ejusdem laudabilem observantiam in Basilica Vaticana, sumendam esse Antiph. Ave Regina Cælorum, &c.*

sublatoque quolibet alio asserto difformi quæcumque Ecclesiarum usu, sive consuetudine, ita ab omnibus, qui Breviario Romano utuntur, pariformiter servari mandavit. Hæc die 11. Januarii 1681.

Pro Eminentissimo Domino Cardinali
Fachenetto Præsente.

N. Cardinalis Ludoviscus.

Loco ✕ sigilli.

Bernardinus Casalius S. R. C. Sec.

Rursus ejusdem generis est aliud Decretum editum die 24. Januarii 1682. de non transferendis Officiis Sanctorum ad libitum, in quo sequentia verba leguntur -- *Cum alicuius Sanctorum Rituum Congregatio decreverit, Officia Sanctorum ad libitum non esse transferenda, quando dies eorum festivitatum sunt impediti de Dominico, aut aliquo alio die Festorum nobilium; quæstionem fuit declarari, quæ regula servanda sit, quando occurrunt eodem die cum Officiis Sanctorum Calendarii proprii, vel translatis, vel demum semel per hebdomadam, vel per mensem recitari concessis. Et Sacra eadem Congregatio respondit, prædicta Officia Sanctorum ad libitum, etiam duplicia, occurrentia in diebus Dominicis, Octavis, & Nataliis Sanctorum alicujus Religionis, et diuina, et in Calendarii proprii à Sede Apostolica approbati, quamvis sub Ritu semiduplici de præcepto celebrandi, non esse transferenda, sed omitti debere. Si autem occurrant eodem die, in quibus aliis aliquod Festum translatum poni debet, tunc liberum fore declaravit eisdem Officiis ad libitum recitari, & Officium translatum alterius ad aliam diem non impediri transferri. Prout etiam omisso Officio, quod semel per hebdomadam, aut per mensem ex Apostolico indulto recitari concessum est, Officium ad libitum eodem die occurrens recitari posse dicitur. Et*

ut ab omnibus, qui ad has Canonicas tenentur, servari mandavit. Die 24. Januarii 1682.

Cofar Cardinalis Fach. nettus.

Loco ✠ sigilli.

Bernardinus Casalini S. R. C. Secr.

Præfate duæ Sac. Congregationis resolutiones, & aliæ iis similes habent conditiones perfectæ requisitæ ad rigorosum Decretum; hujusmodi autem resolutiones, & declarationes verè obligant in utroque foro, si aliis authenticè de ipsis constet, aliasque habeant conditiones requisitæ à Theologis, & Canonistis, ad vim obligandi inducendam.

Si verò declarationes S. R. C. sunt solum resolutiones, seu resolutiones dubiorum eidem propositorum ab aliquo Ecclesiastico, vel ab aliquibus Ceremoniarum Magistris, sive ab aliquo Regularium Ordine, vel ab aliquibus Episcopis, ut frequenter contingit, & tales resolutiones ab ipsa Congregatione emanent, nulla adjecta clausula rigorosi Decreti, aliquid prohibentis, vel præcipientis, tunc juxta nonnullorum opinionem prædictæ declarationes censentur regulæ tantum directivæ, non verò præceptivæ Sac. Rituum observandorum; reputantur siquidem tanquam sapientissimorum virorum responsa, quæ oppositæ sententiæ probabilitatem non volunt.

Verùm quando adsunt hujusmodi resolutiones, & habentur Auctores contrarium firmantes, in tali conflictu debent præferri Sacre Congregationis decisiones aliis quibuscumque Doctoribus contrarium asserentibus, ut pluribus relatis tradit Urbsaya hujus almæ Urbis celebris Advocatus, *Discept. Eccl. tom. 1. part. 1. discept. 1. sub num. 7.*

Hujus secundi generis Decretorum, seu Declarationum exempla plurima habemus in *Gavant. Rubr. Adiff.*

nostro Indice Decretorum, in quibus non continetur clausula rigorosa Decreti habentis vim legis præceptivæ, sed solum continentur simplices S. C. resolutiones, seu declarationes ad dubia sibi proposita, quæ nihilominus, ut dixi, debent debito respectu ab omnibus servari, si de eis authenticè constet, & præferri cuicumque contrariæ opinioni, ab aliis DD. assertæ. Vel de hujusmodi S. C. Decretis, seu declarationibus sentiendum est cum Turrino *part. 1. sect. 1. cap. 2. § Quares secundo*, inducere eandem obligationem, quam induxit Rubrica, vel materia, cujus est Decretum, vel interpretatio, & ratio est, ut dicit ipse, tum quia sunt accessoria illi Rubricæ, & habent eandem naturam; tum quia, qui declarat, nihil novi inducere dicitur, *l. heredes palam. ff. si quis post testam.* Ergo habent eandem vim obligandi (infert Turrinus) nisi nova obligatio addatur. Idem Turrinus §. *Quares primo*, quæstionem movet, utrum interpretationes, & declarationes Sac. Congregationis sequi debeant Viri Ecclesiastici, non tantum in eo peculiari casu, pro quo feruntur, verum etiam in aliis similibus? & resolvit affirmativè, quia prædictæ resolutiones maximam habent auctoritatem, & in omnibus similibus casibus vim habent interpretationis generalis, ibique præbet exemplum, v. g. S. C. declaravit, signum, quod sit eum Patena post Orationem Dominicam, debere esse signum Crucis, ut habetur in Decreto dato in nostro Indice sub num. 205. Ex hac declaratione, ait Turrinus, inferri potest, quòd quotiescunque Rubrica dixerit, *signat*, vel *signat se*, semper de signo Crucis, talem Rubricam intelligendam esse, quod est in multis locis, v. g. post oblationem Calicis, quando Sacerdos dicit: *Veni Sanctificator, &c.* ait Rubrica: *signat manu dextera*; idem legitur initio Canonis, & Consecratione Calicis, ubi Rubrica dicit: *dextera signat super eum, &c.*

Ceterum quando hujusmodi declarationes referuntur ab aliquo Auctore, non censentur sufficienter propositæ, neque habentur pro canonicè publicatis, sed tunc semiplenam tantum habent fidem, nec major eis adhibenda fides est, quam illis Doctoribus, qui eas referunt, ut de iis, quæ à Gratiano referuntur in suo Decreto, docet Bonacina *de legibus disput. 1. quest. 1. punct. 3. in fine*. Igitur ut præfata declarationes, & resolutiones S. R. C. obligandi vim habeant, & plenam fidem mereantur, & contrariæ opinionis probabilitatem destruant, debent esse sufficienter propositæ, & publicatæ, quia sicuti lex nullam vim habet, nisi publicetur, ut est communis omnium DD. sententia, ita etiam legis interpretatio, cum sit ejusdem naturæ cum lege, nullam habet vim obligandi, tanquam legis decisiva declaratio, nisi sit sufficienter proposita, & publicata.

IV. Gavant. pag. 167. col. 2. num. 4. *Rubricas aliquas esse strictioris juris in Missis Conventualibus, &c.* Docet Gavantus. Rubricas præscribentes Missas Conventuales in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis, esse strictioris juris, adeoque præceptivas, & quidem sub gravi, & num. 7. pag. 168. confirmat hanc sententiam, quia addit. in Feriis Quadragesimæ, quatuor Temporum, &c. etiam si Duplex, vel Semiduplex Festum, &c. duas esse cantandas Missas in Collegiatis, & Cathedralibus, unam de Festo post Tertiam, alteram de Feria post Nonam; quando igitur omittitur Missa Conventualis in prædictis Ecclesiis, & rursus quando omittitur Missa Vigiliæ, vel Feriæ in illis diebus, in quibus cantanda præscribitur post Missam Conventualem alicujus Festi occurrentis, omnes illi peccant, qui sunt in causa, ut non celebrentur tales Missæ, quia quando omissio est peccaminosa, qui est causa omissionis, est causa peccati, ut pluribus relatis tenet, & probat Pasqualigus *de Sacrif. nove legis tom. 2. quest. 894. sub num. 3. & 4. ac*

quest. 898. sub num. 1. & seqq. Solum Missa Sollemnis & die omitti potest in casu, de quo Ceremoniale Episc. loquitur *lib. 2. cap. 33. num. 31.* ubi habetur, quod si Episcopus voluerit ex sua particulari devotione in Festo SS. Corporis Christi celebrare, & SS. Sacramentum pro Processione faciendæ conficere, poterit summo mane Missam planam sine cantu legere, omittit pro hac die Missa Sollemni, &c. propter Processionem, ad celeriore[m] actus expeditionem, & ad evitandum calorem.

Quoniam verò cum Gavanto sermonem habemus hic de Missis Conventualibus, congruum, & valde perutile nobis videtur, exhibere hoc loco omnia Decreta à S. R. C. edita, quæ pertinent ad præfatas Missas Conventuales.

1. Si Processio Litaniarum majorum terminetur ad Ecclesiam S. Marci, cantetur ibi Missa de S. Marco, non verò de Rogationibus. S. R. C. 23. Maji 1603. in Hispania. & in nostro Indice datur sub num. 18.

2. Si Ecclesiæ Dedicatio occurrat in Festo Nativitatis B. M. V. fiat de ea (nempe de Dedicacione) Missæ duæ cantentur, & infra Octavam fiat de digniori. S. R. C. 16. Octobris 1604.

Hoc Decretum refertur à Gavanto in Thesaurò Sacrorum Rituum tom. 2. *lib. 3. cap. 5. sub num. 4.* & refertur pariter à nobis in Indice Decretorum spectantium ad Reservarii Rubricas, in calce ejusdem tom. 2. collecto. Refert etiam Fajoli hoc Decretum in suo Calendario perpetuo rationali, in Annotationibus ad Mensem Septembris *lib. 2. sub num. 1. pag. 247.*

In prædicto casu Decreti allegati patet ratio, ob quam Festum Dedicacionis præferri debet Festo Nativitatis B. M. V. nam Festum, quæ sunt classis superioris, sicut est Dedicatio Ecclesiæ, quæ est primæ classis, præferri debent temper aliis, quæ sunt inferioris, sicut est Nativitatis B. M. V. quæ celebratur sub Ritu secundæ classis; in pari autem clas-

le pro Festi prælatione attenditur dignitas personæ, cujus Festum celebratur, de qua re fultius discursumus in Observ. & Addit. solitis ad Rubricas Breviarii Romani. Quòd autem in prædicto eventu occurrat Dedicatio Ecclesiæ cum Festo Nativitatis B. M. V. cantari debeant duæ Missæ, hoc statutum consonat Rubricæ generali VI. de Translat. Festi. in qua habetur, quòd in Ecclesiis, ubi titulus est Ecclesiæ, vel concursus Populi ad celebrandum Festum, quod transferri debet, possunt cantari duæ Missæ, una de die, alia de Festo, &c.

3. Missæ Conventuales infra Octavam Corporis Christi, possunt cantari sine Diacono, & Subdiacono, excepto die Festo, ac Dominica, ac die Octava. S. R. C. 15. Martii 1608. In *Alexandrina*, & datur in nostro Indice sub n. 80.

4. Missa Conventualis de Festo, seu de Feria occurrenti, omnino cantanda est, non obstante quacunque contraria consuetudine. S. R. C. 28. Januarii 1612. In *Oscen.* & in nostro Indice sub n. 120.

5. Missa Conventualis pertinet ad Cantorem, & Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ, non autem ad Vicarium, qui debet tantum curam Animarum Parochianorum habere. S. R. C. 7. Julii 1612. In *Ulyssiponen.* & in nostro Indice sub n. 127.

6. Missa Votivæ non possunt suffragari pro Missa Conventuali, quæ non potest omitti, etiam si cantetur Missa Votiva. S. R. C. 2. Maji 1626. In *Burgen.* & in nostro Indice sub n. 198.

7. Non potest omitti altera ex duabus Missis cantandis de Festo, & de Feria; S. R. C. 16. Maji 1626. & 28. Augusti 1628. In *Burgen. & Tarantina,* & in nostro Indice sub n. 199.

8. Missa Conventualis de Feria in Cathedralibus, & Collegiatis, omnino est dicenda ultra Missam Festi, & abusus sunt reformandi. S. R. C. 16. Januarii 1627. In *Januen.* & datur in nostro Indice sub n. 203.

9. Ob Missam Votivam, seu pro Defunctis, non est omittenda Missa Conventualis, neque potest introduci consuetudo in contrarium. S. R. C. 26. Januarii 1627. & datur in nostro Indice sub n. 204.

Hoc Decretum refertur etiam à Gavanto *part. 1. tit. 4. sub num. 3. lit. p.* & iterum in *Manuali Episcoporum v. Missa Conventualis sub n. 5.* Item à Pasqualigo de *Sacris. novæ legis tom. 2. quest. 892. sub n. 1.* & Clericato de *Sacris. Missæ sub n. 16.*

Advertendum tamen est, quòd hoc Decretum intelligendum est, salva semper Rubrica de Votivis assignatis singulis diebus in fine Missalis, de quibus nos quoque sermonem habuimus præfata *part. 1. tit. 4.* in nostris Observat. & Additionibus *ibidem.*

10. Potest Episcopus cogere Canonicos, ut à Cappellanis in Quadragesima, cantare faciant Missam cum Diacono, & Subdiacono. S. R. C. 17. Julii 1627. In *Nicen.* & datur in nostro Indice sub n. 212.

11. Consuetudo contraria induci non potest, non cantandi Missam Conventualem de die. S. R. C. 16. Januarii 1628. & in nostro Indice datur sub n. 204.

12. Missa Conventualis non potest celebrari pro Anniversario, sed cantanda sunt duæ Missæ. In die verò Depositionis dicenda est Missa pro Defunctis, non obstante contraria consuetudine. S. R. C. 12. Julii 1628. In *Januen.* & datur in nostro Indice sub n. 233.

13. Missæ duæ non debent cantari eadem die ejusdem Sancti in Ecclesia, in qua celebratur Festivitas dicti Sancti. S. R. C. 3. Augusti 1652. In *Mediolanen.* & datur in nostro Indice sub n. 307.

Crederem tamen, quòd in aliquo casu possit cantari duplex Missa ejusdem Sancti, seu Sollemnitatis, præsertim quando celebrantur exequiæ alicujus Defuncti, cujus cadaver est præsens in Ecclesia eo die, quo non potest cantari Missa Defunctorum, etiam si cadaver sit præsens, in tali, inquam,

casu crederem, posse celebrari, seu cantari duplicem Missam sollemnem ejus Festivitatis, primam solitam Conventualem, quæ applicatur pro Benefactoribus, secundam verò pro Defuncto, de quo sunt exequiæ præsentis ejus cadavere.

14. Qui habent privilegium celebrandi Octavas in Quadragesima, in diebus infra Octavam occurrentibus, debent dicere Missam Conventualem de Feria currenti, cum commemoratione Octavæ, quamvis recitaverint Officium de die infra Octavam. Ita S. R. C. 24. Januarii 1682. ad tertium dubium, & datur in nostro Indice sub n. 460.

Hoc Decretum est omnino conforme iis, quæ præscribit generalis Rubrica III. Missalis de Feria, & Vigil. an. 2. ubi nonnulla etiam nos addidimus, & observavimus, spectantia ad hoc Decretum, unde ne eadem hic repetantur, iterum legi possunt, quæ ibi tradita sunt de Missis dicendis, & cantandis, in Vigiliis infra aliquam Octavam occurrentibus.

Adverte tamen, quòd in die Octava Missa principali non est de Feria; nam Rubrica Missalis loquitur de diebus infra Octavam, non verò de die Octavæ, in qua in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, & Regularibus, ubi adest consuetudo, cantari debent duæ Missæ Conventuales, prima de Octava post Tertiam, & secunda de Feria illa Quadragesimali post Nonam, in qua secunda Missa nulla fit commemoratio Octavæ, sicuti in prima non fit commemoratio Feriæ, & in hac secunda Missa Præfatio debet esse de Quadragesima, etiam si Octava haberet propriam, juxta ea, quæ diximus in nostris Observationibus, & Additionibus ad Tit. XI, primæ Partis, & sic etiam docet Guyetus in *Heortologia* libr. 4. cap. 3. quest. 1. At in illa Missa Conventuali Feriæ, quæ deberet dici in diebus infra Octavam, cum in hac debeat fieri commemoratio Octavæ (quæ nulla debet cantari Missa Conventua-

lis de Octava) si talis Octava præfationem haberet propriam, hæc deberet dici, non verò Præfatio de tempore, inhærendo illi, quæ à nobis tradita sunt dicto Tit. XI, primæ partis; nimirum ob eandem rationem, ob quam die 14. Decembris, si in ea occurrat Feria Temporum, debet cantari unica Missa Conventualis de tali Feria, sed cum commemoratione Octavæ Conceptionis, ejusdemque Præfatione. Jo. Baptista Pittonus contrariam tenet sententiam in *suæ collectionis Decisionum ad Sacros Ritus spectantium* pag. 302. & citat pro se Guyetum, sed Auctor ille non loquitur, nisi de Missa illa Conventuali Feriæ, in qua nulla fit commemoratio Octavæ, & quæ dicitur post aliam Conventualem prædictæ Octavæ, non verò de illa Missa Conventuali Feriæ, quæ sola cantatur, & in qua fit commemoratio Octavæ, cum dicatur non in die Octavæ, sed in una ex diebus infra Octavam, de qua Missa nunc loquimur, adeoque bene ponderari debet delictum, quod intervenit inter hanc Missam, & aliam secundam Conventualem Feriæ, quæ cantatur in die alicujus Octavæ.

15. Sacerdos, qui celebrat Missam Conventualem, in qua Chorus tenetur cantare symbolum, non potest illam prosequi, eo tempore, quo à choro cantatur symbolum prædictum. S. R. C. 17. Decembris 1695, & datum in nostro Indice sub n. 510.

16. In Ecclesia Cathedrali, quæ habet privilegium recitandi Officium S. Crucis qualibet Feria VI. non impedita, non potest cantari unica Missa Feriæ cum commemoratione Sanctæ Crucis, quando in dicta Feria VI. occurrit Feria, quæ habet Missam propriam. S. R. C. 5. Julii 1698. In *Collectis ad vigesimum primum dubium*, & in nostro Indice sub n. 533.

17. In Dominicis Adventus, & Quadragesimæ, in quibus fit de duplici primæ classis, non sunt cantandæ duæ Missæ. S. R. C.

5. Julii 1698. In *Collen. ad 14. dubium*, & datur in nostro Indice sub n. 528.

Hæc resolutio non supponit recitationem Officii duplicis primæ classis in Dominica prima utriusque temporis, neque in Dominica Passionis, neque in Dominica Palmatum, quæ cum sint pariter primæ classis, excludunt aliud duplex primæ classis. Est igitur intelligenda resolutio præfata de aliis Dominicis Adventus, & Quadragesimæ, in quibus potest fieri Officium duplex primæ classis, in quo casu esset cantanda unica Missa Conventualis de Festo, non verò alia de Dominica, quia Dominica non reputatur Feria, cum in ea recitetur Officium novem Lectionum. Si enim reputaretur Feria, tunc essent cantandæ duæ Missæ in Cathedralibus, & Collegiatis, ut sit in omnibus Feriis Quadragesimæ, quatuor Temporum, Rogationum, & Vigiliarum, nempe prima de Festo post Tertiam, alia de Feria post Nonam, ut tradit etiam Gavantus *tit. 7. primæ Partis* num. 2. & in comprobationem sui asserti, quod Dominica non venit nomine Feriæ, adducit Decretum S. R. C. datum in Indice *Tom. II. hujus thesauri*, in quo agitur de Rubricis Breviarii.

Rursum in sequelam hujus resolutionis optime advertunt Monachi Cassinenses in suo Calendario Anni 1734. die 21. Martii, in qua occurrit Dominica secunda Quadragesimæ cum Festo S. Benedicti Monachorum Occidentium Patriarchæ, quod ipsi celebrant sub Ritu duplici primæ classis cum Octava, ex privilegio Clementis Papæ X. optime, inquam, advertunt, quod in prædicta Dominica non debet ab ipsis cantari, nisi unica Missa de Festo, non verò etiam alia de dicta Dominica. Quare autem omitti debeat Missa Conventualis de Dominica in tali casu, & non esset omitienda Missa de Feria, quando Dominica est nobilior; optime assignat rationem Gavantus in suo Commentario ad supradictam Rubricam ge-

neralem *Tit. VII. primæ Partis*, & ex eo Bifus *lit. F. n. 18. §. 8.*

18. Si in Feria III. Rogationum occurrat Festum simplex in Cathedralibus, & Collegiatis, non sunt cantandæ duæ Missæ. S. R. C. 5. Julii 1698. & datur in nostro Indice sub n. 521.

19. In Missa Conventuali dierum sollempnium, quæ absque cantu, & ministris celebratur, non est facienda thurificatio. S. R. C. 22. Januarii 1701. & datur in nostro Indice sub n. 556.

20. Missa, quæ à quibusdam Regularibus post horas Canonicas dicitur sine cantu, potest dici Conventualis. S. R. C. 14. Februarii 1705. & in nostro Indice datur sub n. 592.

21. In Missa Conventuali, quæ non cantatur sollempniter in Festis secundæ classis, debet fieri commemoratio de Festo simplici, quando de eo in Officio facta est commemoratio ad Laudes; aliter tamen dicendum est, si talis Missa reputetur tanquam Sollemnis. S. R. C. 14. Febr. 1705. & datur in nostro Indice sub n. 592.

Apud Scarfontonum ad Ceccoperium *part. 2. lib. 3. in Animadvers. ad tit. 4. sub n. 14. pag. 34.* juxta impressionem Lucanam de Anno 1723. legitur sequens Decretum, quod tamen in Regestis S. Congregationis reperiri non potuit, saltem sub iis terminis; verum ex his, quæ affert Scarfontonus ibidem, videtur de hoc Decreto non esse dubitandum.

22. Missa Conventualis cantanda est post Tertiam, non autem absolutis omnibus Horis Canonicis, non obstante contraria consuetudine. Ita resolvit S. R. C. 18. Junii 1589. *In Chatacen.*

Cum talis resolutio sit consona sacris Rubricis, & consuetudini omnium Ecclesiarum, est profecto servanda, etiam si de ipsa authenticè non constet, utrum verè à S. R. C. edita fuerit.

Verissimum est, quod Missa Conventualis, & sollempnis, in Festis duplicibus, & semiduplicibus, in Dominicis, & infra Octavas, dicta à Choro hora Tertia, celebratur. In Festis vero simplicibus, & Feriis per Annum, dicta Hora Sexta; sed in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temp. etiam infra Octavam Pentecostes, & Vigiliis, quae jejunantur, quamvis sit dies sollempnis, Missa de tempore debet cantari post Nonam.

In Missis Feriarum Quadragesima, Quatuor Temp. Rogat. & Vigil. etiam si dupl. & semidupl. Festum, vel Octava occurrat in Eccles. Cathed. & Colleg. cantantur duae Missae, una de Festo post Tertiam, alia de Feria post Nonam; sed in Feriis Rogat. & in Vigil. in quibus habentur Missae propriae, cantantur duae Missae, una de Festo, alia de Feria Rogat. & Vigil. absque ulla utrorum commemoratione; in Missa enim de Festo omittitur commemoratio illius Feriae, seu Vigiliae, & contra in Missa Conventuali Vigiliae nulla fit Festi currentis commemoratio. In Festis tamen majoribus primae classis nihil fit de Vigilia occurrente, ut videre est in Rubr. general. 3. de Feria, & Vigilia, apud Gavantum.

In Manuali Episcoporum Gavanti, in Additionibus v. *Missae Conventualis*, subnectuntur etiam sequentia Decreta.

23. Planetis plicatis in Missa uti possunt Regulares in Ecclesiis propriis insignioribus. S. C. apud Alcozer in suo Ceremoniali.

24. Si ob Terrae frigiditatem Populus veniat tardè pro sollempni Missa, tardius etiam recitetur Hora Tertia, potius quam decantetur post Tertiam. *Eadem apud eundem, ibidem.*

25. Celebrans, & Ministri sedere possunt, dum cantatur Epistola, & Graduale. *Eadem apud eundem, ibidem.*

Verùm, cum de his tribus Decretis non constet, utrum verè sint edita à S. R. C. id-

circo non merentur nisi eam fidem, quae adhiberi potest Auctoribus, qui ea referunt.

26. Constat quidem ex Decreto authentico, emanato 31. Julii 1665. quod tam Celebrans, quam Assistentes, in Vesperis de Missa sedere debent in scamno, & non in sede coriacea. Quod Decretum exhibetur in nostro Indice sub n. 428.

Alia ex dicto Manuali Episcoporum ibidem referuntur Decreta sub Titulo Missae Conventualis, quae tamen spectant ad Ritum cujuscumque Missae Sollempnis, praesertim vero ad thurificationem, quae Decreta nos jam collegimus, & dedimus suo loco, in quo de talibus Ritibus sermonem habuimus, & ideo hic ea praetermittimus.

Alia Decreta pertinentia ad Missam Conventualem lubet hic tradere, quae ab illis Congregationibus, nempe Episcoporum, vel Concilii Tridentini edita fuerunt, quia servare possunt ad varia dubia resolvenda circa praedictas Missas Conventuales.

27. Missa Conventualis in Festis dicendis est tempore aestivo hora decima quarta, tempore verò hyemali hora decima septima, haec resolvit S. Cong. Episcop. die 27. Julii 1602. in *Castellaneta* 75. §. 11.

28. In Feriis autem potest dici paulo citius, modò non valde diluculo; eadem Sac. Cong. 20. Februarii 1701. *Aliff.* 86. §. 2. & *Castellaneta* 17. Septembris Anno 1702.

29. Conventualis Missa cantari debet quotidie in Collegiatis, quarum Clerus est numerosus, & redditus non tenues. Ita Cong. Episcoporum die 14. Januarii 1603.

Haec tria Decreta leguntur apud Nicolaum v. Missa sub n. 6. & eadem refert pariter Clericat. de Sarif. Missae initio operis Venetiis editi Anno 1727.

30. Canonici Cathedralium, & Collegiatarum, accipiunt fructus suorum Canoniciatum sub onere inserviendi Ecclesiae in celebratione Divinorum Officiorum; quae celebra-

bratio non importat solum horas canonicas, sed etiam Missam Conventualem, tanquam præcipuam partem, & proinde ad applicationem ejusdem Missæ Conventualis tenentur pro illis, ex quorum dispositionibus distributiones, & emolumenta percipiunt. Ita resolvit S. Cong. Concilii sub die 17. Martii 1714. In *Squillacen.* & etiam sub die 9. Junii ejusdem Anni 1714.

Hæc Decreta reperiuntur apud Urfayam *Discept. Eccl. tom. 2. part. 1. discept. 32.*

Verum Pignatellus *Consul. 91. tom. 4.* proposito sibi dubio, utrum in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata, in quibus paucus est numerus Canonicorum, & Presbyterorum, tolerari possit consuetudo cantandi Missam Conventualem Festis diebus dumtaxat? Resolvit, seu melius censet, esse tolerandam talem consuetudinem, ea ratione motus, quia ad inducendam obligationem Missæ Conventualis, non sufficit, quod Ecclesia sit Cathedralis, vel Collegiata, sed insuper requiritur, quod habeat sufficientem numerum ministrorum. Consentit etiam hinc opinio Scarfantonus ad *Ceccoperium part. 2. lib. 3. tit. 4. in nimadvers. num. 5.* & uterque convenit etiam pro eadem Missa Conventuali canenda, quod requirantur saltem undecim Presbiteri, nimirum Celebrans, Diaconus, & Subdiaconus, duo Ceroferarii, Thuriferarius, & Acolythus, & pro Choro saltem quatuor, quia Missa debet esse cum cantu. Advenit tamen Pignatellus, quod unus, & eodem Clericus posset obire munus Thuriferarii, & Acolythi. Et ego etiam adderem, quod in defectu antedicti numeri posset cani Missa, sed sine Ministris sacris, & sine Ceroferariis, prout talis consuetudo introducta est in multis Ecclesiis, etiam Cathedralibus, canendi eo modo in diebus ferialibus Missam semisolemennem, seu mediam, ut vocant, inter solemennem, & planam, de cujus Ritibus, nos fuscè locuti sumus in *Observ. & Addit. ad Titulos secundæ Partis.*

Rursus prædicti Auctores adstruunt, quod etiam ratione exiguitatis reddituum permitti potest, quod Missa Conventualis cantetur tantummodo diebus Festis, ut recedendo à decisis die 22. Maji 1706. resolvit S. R. C. in *Camerinen.* ut videbimus etiam infra *tit. seq.*

V. Gavant. pag. 167. col. 2. eodem n. 4. *Nam Collegiata Regulares, &c.* Cum in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis certum sit, debere quotidie cantari Missam Conventualem, ut colligitur ex *cap. cum creatura, d. Celebra. Missarum,* & ex aliis superius à nobis dictis, nunc in dubium vertitur, utrum etiam Regularium Ecclesiæ censeri debeant Ecclesiæ Collegiatae, in quibus, occurrente Vigilia cum Festo duplici, vel semiduplici, celebrari, & cantari debeant duæ Missæ.

Gavantus hoc loco tenet, quod Ecclesiæ Regularium minus propriè Collegiatae dicantur; ita etiam opinantur nonnulli, quos supprello nomine allegat Solarius in *Cerem. PP. Minorum part. 1. Proemiali num. 10.* cum quibus ipse quoque sentit, Ecclesias Regularium non esse Collegiatas; ex quo sequitur, non teneri ad multa, ad quæ ex Rubricis, & Decretis S. C. tenentur Collegiatae Canonici, qui habent stipendia pro Divinis Officiis celebrandis.

E contra verò Scarfantonus ad *Ceccoperium lib. 1. tit. 5. in Animad. num. 11.* adaverat, omnem Ecclesiam Regularem de jure dici posse Collegiatam. Hinc sustinent nonnulli, nimirum Donatus in *sua Praxi resolut. rerum Regularium tom. 3. tract. 7. quest. 102.* Nec non Rotarius in *sua Theologia Regularium tom. 3. libr. 1. cap. 2. num. 4.* & alii apud eosdem, sustinent, inquam, Praelatos Regulares singulis diebus in suis Ecclesiis curare debere, ut Missa Conventualis celebretur, dummodo adsit sufficiens numerus Religiosorum. Sed cum tres saltem requirantur ad faciendum Collegium, ubi sit minor Sacer-

Sacerdotum numerus, etiam juxta eosdem non urget hoc præceptum.

Oppositam verò omnino sententiam tueretur Diana 3. part. 2. tract. de dubiis Regul. resolut. 8. ea ratione ductus, quia ut plurimum constitutiones Regularium non obligant sub mortali, neque ergo hæc consuetudo cantandi Missam Conventualem, quæ accessoria est constitutionibus aliquorum Regularium; minus etiam de hac obligatione, cantandi, seu celebrandi Missam Conventualem, sentiunt alii cit. à Rotario *suprà*, ultra quos addi potest Castaldus, qui lib. 2. sect. 2. cap. 3. num. 20. asserit, quòd utique Ecclesiæ Regularium censendæ sunt Collegiatæ, quia satis se explicat Rubrica, appellando Collegiatas illas Ecclesiæ, in quibus plures Sacerdotes quotidie celebrant. Verùm, ait ipse, quæ dicuntur à Rubrica de hora, & cantu Missæ Conventualis, relatè ad Ecclesiæ Regulares, standum esse consuetudini, ac possibilitati locorum, & ideo occurrente Vigilia cum Festo, ubi quotidie non cantatur Missa, ait ipse, neque dux cantari debent; & ubi diebus Festis Missa de Sancto cantari consuevit, non necessariò altera de Vigilia cantabitur, sed si dicatur privatè, satisficit Rubricæ.

Ubi tamen utraque cantari commodè poterit, prout in Cathedralibus, ac majoribus Ecclesiis consuevit, laudabiliter in suo rigore servabitur Rubrica, & quoad horam, & quoad locum; de Sancto quidem post Tertiam, de Vigilia verò post Nonam, & quidem in Altari majori, ubi regulariter celebrari debent Missæ Conventuales. Quòd si opportunitas temporis, ac loci commoditas aliquando aliud fortè requirat, non improbat (quod etiam in Urbe observarunt Sacrorum Rituum Periti) si in aliquo Sacello privatè Missa de Vigilia, seu Feria celebratur, nullo tamen modo omittatur. Hæc ex Castaldo *sup.*

Quoad applicationem verò prædictæ Missæ Conventualis relatè ad Regulares, optimè advertit Rotarius *suprà*, quòd licet Panacina, & Fraxinellus cit. à Pellizzario tract. 5. cap. 11. num. 45. sustineant, Missam Conventualem celebrari debere, & applicari pro Benefactoribus; nihilominus ubi non est talis consuetudo, neque aliunde contracta sit hæc onerosa obligatio, secundum se Regulares Missam Conventualem liberè applicare posse, & ita tenet ibidem Pellizzarius ex Diana part. 5. tract. 13. n. fol. 51. Peyrino, Corduba, Trimarctia, Nigro, Leone ab eodem cit. Et reverè, ait Rotarius, rigorosa obligatio quotidiana, & perpetua, non sine gravi fundamento admitti debet; atqui neque ex ulla lege divina, aut humana expressè hæc obligatio habetur, neque ex alia implicita conventionem cum Benefactoribus, qui si Manuset eleemosynas panis, vini, &c. faciunt Religiosis, censentur eas liberè facere; & quando pinguem aliquam, & extraordinariam eleemosynam elargiuntur, explicare solent onus, quòd intendunt imponere; ubi ergo nullum fuerit onus expressum, censentur liberè elargiri eleemosynas pro solo merito acquirendo, & pro participatione communium precum, quæ à Religiosis pro Benefactoribus fiunt, nec ulterius exigunt satisfieri per applicationem Missarum.

Alia doctrina, & alia Decreta, spectantia ad obligationem applicandi dictam Missam Conventualem, relatè ad Canonicos Seculares, traduntur in nostris Observ. & Additionibus in Titulo sequenti.

VI. Gavant. pag. 167. col. 2. eodem n. 4. Sic etiam ad Officium Divinum extra Chorum, &c. Adstruit noster Auctor *sup.* Regulares obligari tantum ex consuetudine ad recitandum Officium Divinum extra chorum; sed advertendum est, quòd si loquatur Ga-

vinus de Regularibus Sacris Ordinibus non
initiat, sed professione ad chorum depu-
tatis, dubium est, quo jure obligentur extra
chorum ad recitandum Divinum Officium,
laborant enim in hoc DD. quia difficile est
radicem hujus obligationis invenire; quia,
ut per se patet, non tenentur ratione ipsius
Religionis in genere, ut bene probat Bo-
nartius de *Horis Canonicis lib. 2. cap. 3.* ne-
que ratione professionis, aut votorum, quia
in votis substantialibus hoc debitum persol-
vendi horas canonicas non exprimitur. Rur-
sus non tenentur prædicti Religiosi ad ho-
rarias preces aliquo jure Pontificio, quia
nullus pro hac obligatione Canon profer-
ret; quapropter dicendum est cum com-
muniori sententia Doctorum, eos teneri
consuetudine vim Legis habente ad reci-
tandas horas canonicas extra chorum; ita
expresse Sotus *lib. 10. de justitia quest. 5. ar. 3.*
Licet autem de ea consuetudine du-
bitet Cajetanus, & Fumus, qui ei adhæ-
ret *v. Hora n. 4.* Videtur tamen postea Ca-
jetanus eam agnoscere, dum ait, de profes-
sione Clericis standum esse consuetudini. Hanc
sententiam tenet etiam Bonartius *supra n. 4.*
Certe tamen est, & commune apud omnes
DD. Clericos omnes, sive Regulares, sive
etiam Seculares sacris Ordinibus initiatos,
Presbyteros nempe, Diaconos, & Hypo-
diaconos, stricte teneri hac Legge recitandi
Divinum Officium, & solum superest du-
bitum, an obligentur Legge humani scripta,
an solum consuetudine vim Legis habente?
Bonartius *cit. lib. 2. cap. 2.* sustinet, Diaconos,
& Hypodiaconum nullo jure scripto,
sed solum consuetudine vim præcepti habentem
teneri ad recitandum horas canonicas, &
idem censet etiam, aliquibus contradicen-
tibus, de Presbytero nullum habente bene-
ficcium, videlicet etiam illum obligari ad
pensum horarum canonicarum persolven-
dum consuetudine moribus recepta, & vim
Legis habente, nullo autem jure scripto,
Gavant. Rubr. Miss.

quia nusquam extat. Licet in quibusdam
Canonibus obligatio ipsius, undecunque
proveniat, supponatur.

VII. Gavant. pag. 167. col. 2. num. 5.
*Ejusmodi sunt de Matutino, & Laudibus ante
Missam, &c.* Inter Rubricas prope
præceptivas, Gavantus recenset illam, quæ
præscribit in Sacerdote recitationem Matu-
tini, & Laudum ante Missam. De hac ea-
dem obligatione fuse locutus est præfatus
Gavantus in suo Commentario ad *Tit. 1. se-
cunda Partis*, ubi adhæret sententiæ rigoro-
se de prædicta recitatione Matutini, &
Laudum ante Missam. Verum, ut opti-
mè ponderat Pius Cassetta, ejusdem Con-
gregationis cum Gavano, in *suo Speculo Ec-
clesiast. 1. part. dist. 3. §. 10.* ne sit æquivo-
catio in verbis hujus quæstionis, debent
secerni certa ab incertis. Apud omnes igitur
certum est, esse gravem obligationem,
facere sacrum sollemne post Matutinas pre-
ces in choro decantatas; immò juxta aliquos
etiam post Tertiam, quia hæc est inveterata
consuetudo omnium Ecclesiarum Cathedra-
lium, & Collegiatarum. Sed redeundo ad
Missam Privatam, pro certo habetur com-
muniter inter DD. quòd, urgente aliqua
legitima causa, licitum est celebrare ante
Matutinum v. g. Si in Ecclesiam ingrederetur
Princeps, Prælati, &c. causa audiendi
Sacrum; vel si Celebrans valde mane ag-
gressurus esset iter, vel habiturus aliquam
concionem, tunc citra ullam noxam, etiam
venialem, posset Sacrum peragere ante re-
citationem Matutini.

Denique conveniunt DD. communiter
in hoc, quòd nulla interveniente rationa-
bili causa, est saltem culpa venialis cele-
brare ante Matutinum. Utrum autem Ma-
tutinum sit recitandum à Celebrante ante
Sacrum sub mortali, hoc verè est in quæ-
stione, & decisioni affirmativæ adhæret, ut
dixi, Gavantus in suis prædictis Commen-
tariis ad *Tit. 1. secunda Partis*. In hoc verò
M m m loco

loco talem Rubricam, præscribentem recitationem Matutini ante Missam, non vocat absolute præceptivam, sed prope præceptivam; unde videtur temperare suam primam sententiam; utraq; opinio DD. quos affert Gavantus, ubi sequitur rigorosam sententiam propter eorundem auctoritatem, est verè probabilis; affirmativa tamen est nimis rigida; negativa autem mitior, & magis recepta; sed sententia media, quæ asserit, esse tantum culpam venialem, non recitato Matutino nulla urgente causa Sacrificium peragere, est probabilior, & communior, ut mox innui, & huic libenter adhareo. Hanc etiam tenet Scarfontonus ad Ceccoperium *part. 1. lib. 3. tit. 2. num. 25.* ubi affert Auctores.

VIII. In recentiori Gavanti editione, in fine numeri 11. hujus Tituli, sequens legitur Additamentum: *Si est consuetudo immemorabilis, sufficit loco Missæ conventualis Missa lecta de die celebrata in aurora, & votiva cantata post Nonam, exceptis diebus, quibus ex Rubr. 3. Missalis sunt omnino cantanda due Missæ conventuales, de festo, & de feria, Cong. Rit. 13. Mart. 1602. 28 Jan. 1612. Urb. 4. Jul. 1615. item, quando cantatur Missa pro Defunctis; sed tandem eadem S. Congr. abrogavit omnem consuetudinem non cantandi Missam de die ultra votivam, 18. Jul. & 28. Aug. 1628.* Hæc verba non reperiuntur,

neque in prima, neque in secunda editione thesauri à Gavanto editi, quamvis in secunda editione ultra trecentas notas ipsemet addiderit. Me igitur later, à quo prædictæ verba inserta fuerint. Adverto etiam, quòd primò ex allatis ibi Decretis, nempe *si est consuetudo immemorabilis, &c.* in Regellis Sac. Congregationis profectò non reperitur. Neque pariter reperitur aliud illud Decretum, quod refertur sub data 28. Augusti 1628. nempe *S. C. abrogavit omnem consuetudinem, &c.* sed reperitur tale Decretum saltem verbis æquivalentibus sub alia data. ut constat ex Decretis datis in nostro Indice, à suprâ pariter à nobis collectis.

Supereest tamen advertere, quòd Missæ Defunctorum, & Missæ Votivæ, aliquando sufficiunt pro Missa Conventuali, minime juxta id, quod præscribitur in Rubricis generalibus, *part. 1. tit. 4. de Missis Votivis* 23. ubi habetur, quòd a'liis diebus infra votivam, quando Officium sit de Feria, & non est resumenda Missa Dominica præcedentis, quæ fuerit impedita (exceptis Feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Rogationum, & Vigiliarum) dici potest aliqua ex Missis Votivis, etiam in principali Missa, quæ vocatur Conventualis, secundum ordinem eorum in fine Missalis assignatarum, & non Commemoratione Feriæ, de qua sit Officium.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. XII. De aliis Obligationibus Sacerdotum circa Missam.

GAVANTUS

Juxta Editionem recentiorem in aliquibus mutatus & auctior. ad pag. 170. col. 1.

4. Qui tenetur celebrare in Altari privilegiato pro Defunctis, & alibi celebrat cum munusculo, v. g. Sancti Caroli, quo anima liberari potest à Purgatorio, videtur satisfacere: quod innuit Alphons. de Leon. de Off. & pot. Conf. temp. Jubilæi part. 3. n. 29. quem sequitur Fraxinell. de obl. Sacerd. sect. 4. conclus. 5. §. 9. n. 1. in 6. edit. qui tamen n. 3. non

Missam, nisi ille (ait) qui petit Missam eam, velit celebrari in hoc, vel illo Altari privilegiato, tunc non debet celebrari.

§. Qui tenetur alicubi celebrare, absque applicatione Sacrificii, ad divinum cultum tantum, non debet ibi celebrare, ut nullo modo accipiat stipendium ab alio, ut illi applicet sacrificium sibi illatum, quod expressè vetuit Sac. Conc. Trid. Congreg. in declaratione Decreti de celeb. Missarum sub SS. D. N. Urbano VIII. emanati, de quo infra, in responsione ad quartum dubium. Quod etiam notent Canonici, & Curati, qui tenentur celebrare Missam Conventualem, seu Parochialem in propriis Ecclesiis ratione Canoniciatus, seu Rectoria, quia ad eam tenentur ratione beneficii; secus, quando ex mera consuetudine, seu statuto canonicali, ad maiorem Ecclesia de orem Missas privatas in propria Ecclesia collegiata, seu Parochiali celebrant, non ratione beneficii, neque Cappella, neque legati, neque salarii: qui soli quatuor Tituli in predicta responsione prohibentur: & de Parochis, quod iis diebus, quibus tenentur Missam celebrare, non possent manuum eleemosynam recipere, decrevit Sac. Cong. Conc. Trid. die 1. Sept. 1629. Quid si teneantur ter in hebdomada celebrare, ex Decreto Synodali, ut in Provincia Mediolan. ex Concil. Prov. I. Possant hi recipere, quia S. Cong. Concil. loquitur de his in quibus de jure communi tenentur celebrare, & annuos idem redditus percipiunt; eadem Sac. Cong. Conc. 13. Julii 1630. declaravit adduc, quod quando in fundatione beneficii, seu Cappella, expressè cautum est (nota verbum expressè) non teneri Celebrantem ad applicationem Sacrificii; eo casu poterit Celebrans accipere novum stipendium, & unica Missa satisfacere obligationi beneficii, seu Cappella, & item danti novum stipendium. Hec illa. Parique ratione Cappellani Monialium, & alii, qui incongruo praesertim stipendio subeunt onus titulo mercedis, quodammodo Missae, ea conditione expressa, quod non teneantur ad applicationem Sacrificii, poterunt accipere nova stipendia à Monialibus particularibus, aut aliis, pro applicatione Sacrificii.

I. Gavanti, supra n. 5. Ita debet ibi celebrare, ut nullo modo accipiat stipendium ab alio (&c.) Lege infra aliquam moderationem circa hanc sententiam, quae tamen moderatio, & additio, cum non reperitur in prima, & secunda editione Gavanti, ignoramus, utrum ipsi, vel alteri, qui eam inferere potuit, tribuenda sit.

II. Gav. eod. n. 5. Quod etiam notent Canonici, & Curati, qui tenentur celebrare Missam Conventualem, (&c.) Canonici tam Cathedralium, quam Collegiatarum, praesertim insignium, tenentur quotidie Missam Conventualem applicare pro Benefactoribus, quia talis Missa est pars Divini Officii, & non possunt stipendium aliquod aliunde pro tali Sacrificio percipere, consuetudine quacumque in contrarium minimè refragante, ut saepe declaravit, & decrevit S. C. Concilii, & primò quidem in una Eminentissimi quareteretur: an Canonico celebranti Missam Conventualem, ultra distributiones

illius diei, debeantur eleemosynae, quae à Christianis fidelibus erogantur pro Missis celebrandis? Sac. Concilii Congregatio 5. Martii 1646. respondit -- Canonicos, & Beneficiatos, pro Missa Conventuali, non posse aliam eleemosynam recipere, vel Sacrificium alteri applicare -- Idem constat ex aliis ejusdem S. C. decisionibus, nimirum in una Tusculana 16. Novembris, deinde 24. Maji 1661. in Cefanaten. 24. Maji 1661. in Alexandrina 26. Aprilis 1663. in una Civitatis Castellana 4. Martii 1690. in Fhidruntina, 1. Martii 1692. in Feretrana 23. Septembris 1694. in Lanceanen. 13. Novembris 1654. in Cathacen. 29. Novembris 1698. in Camerinen. 2. Julii 1704. & 6. Julii 1705. in Ripana, 2. Julii 1707. & in Fulginaten. 24. Januarii 1620. 17. Decembris 1718. & 24. Januarii 1720. & in epistola Episc. Volatran. 14. Martii 1722. §. 3. confirmat etiam Pittonus de Canonici n. 1058. Monacellus tom. 1. tit. 2. formul. 4. M m m 2 n. 27.

n. 27 & in Appendice ad dillum tom. 1. pag. 501.
 n. 12. & tom. 4. in supplem. ad tom. 1. pag. 344.
 editionis Romane; idem Crispin. Visit. Pastor.
 part. 2. §. 20. n. 36. & 37. ubi exhibetur
 etiam Decretum S. C. in terminis Canonica-
 tum, quorum præbenda sunt adeo tenues,
 ut aliqui decem, aliqui triginta, aliqui
 quadraginta scuta annuatim non excedant;
 atque in casu ubi cura Animarum residet in
 habitu tantum penes capitulum, & ea ex-
 ercetur per unum, aut plures Sacerdotes,
 sive Vicarios perpetuos, sive amovibiles, hæc
 obligatio applicandi Sacrificium diebus fe-
 stivis pro Populo spectat ad ipsos; quia, cum
 hæc sit obligatio omnium Parochorum, ut
 videbimus infra, eorum amovibilitas non
 tollit, quin habeant verè curam Anima-
 rum quapropter eo tempore, quo tale
 manus exercent, obligantur profectò ad di-
 ctam applicationem Sacrificii, & hæc est
 praxis hujus almæ Urbis, ubi à S. C. Visi-
 tationis Apostolicæ est specialiter provisum,
 ut dicta applicatio fiat ab illis, qui actu curam
 exercent. Et ut certò constare possit, quòd
 talis applicatio fideliter adimpleatur, eadem
 Congregatio præscripsit, ut in libris Missa-
 rum talis Missa adnotetur, tanquam applicata
 pro Populo, & quotannis de ea rationem
 reddi mandat. Monacellus tom. 2. tit. 16.
 formul. 2. num. 20. & Aloysius Gherardi Epi-
 scopus Cortonenis in sua Dissertatione, quæ
 habetur in calce Compendii Defectuum,
 qui accidunt Sacerdoti in Missæ celebra-
 tione.

Contingit aliquando, quòd in Cathedra-
 libus, seu Collegiatis Ecclesiis cura actualis
 Animarum annexa sit, & à Canonicis per
 hebdomadam, seu per turnum exercèatur,
 in quo casu Capitulum tenètur ad utramque
 Missam applicandam, nempe Conventualem
 pro Benefactoribus, & Parochialem pro
 Populo, de qua infra aliqua dicemus. Quan-
 do verò cura est annexa alicui Dignitati, vel
 Canonicatui, tunc Canonicus, seu Digni-
 tus, cui dicta cura est annexa, si celebrat

Missam Conventualem, applicare eam debet
 pro Benefactoribus; Missa verò Parochia-
 lis pro Populo erit celebranda per alium, sed
 sumptibus dicti Canonici curam Animarum
 habentis; vel Missa Parochialis transferri
 poterit in diem feriale, applicando tunc
 Missam illius diei pro Populo, nullam
 sumendo elemosynam manualem pro illi
 Missa, nec aliis obligationibus Ecclesiæ
 Cathedralis, seu Collegiatae; ejusdem Missæ
 celebratione satisfacere tunc poterit. & hoc
 eruitur ex decisionibus Sac. Congregationis
 Concilii in Forosempreniensi, 7. Augusti 1663.
 Ferreriana 25. Septembris 1694. in Camer-
 nen. 28. Junii 1704. & in alia Camer-
 nen. 6. ejusdem 1705. & in eadem 21. Maji
 1706. & in Vierbieni. 31. Martii 1718. in
 qua Congregatione propositis dubiis:

Primo. An Parochi Cathedralium & Collegi-
 atarum, qui sunt prima Dignitate, vel mem-
 bra eorundem, excusentur ab applicatione Sa-
 crificii diebus Dominicis, & Festis, per Mis-
 sam Conventualem, que in Choro quoties so-
 nitur, aut ultra prædictam Conventualem Pa-
 rochi supradicti teneantur celebrare, & ap-
 plicare (supra scriptis diebus pro Parochianis)?

Secundo. An, quando per turnum ad pre-
 dictos Parochos spectat Missam Conventualem
 cantare diebus Dominicis, & Festis, teneantur
 eandem celebrare facere pro Parochianis aliam
 Missam propriis sumptibus? S. C. Concilium
 respondit:

Ad primum dubium, negativè quoad primam
 Partem; affirmativè quoad secundam Partem.

Ad secundum dubium, eadem Sac. Con-
 gregatio respondit affirmativè.

Hoc Decretum reperitur apud Scartoneum
 loc. supradict. lib. 3. in animad. ad art. 1.
 n. 13. & apud Gherardum differ. cit. in fin.

Ita pariter declaravit, & decrevit eadem Sac.
 Congregatio Concilii in Sutrini: Missa Parochialis
 2. Januarii 1709. in Tusulana: Missa
 Conventualis 3. Aprilis 1709. in Balneis: Missa
 Missa Parochialis 19 Augusti 1713. ad 6. & in
 Annal.

Asulphitana: Onerum Missarum 13. Aprilis 1715.

Ratio autem, cur unica Missa Conventuali non possit satisfieri Parochiali, ea est, quia, ut consideranti patebit, duplex illa obligatio habet duplicem respectum, Parochialem nempe, & Conventualem. Parochialis igitur Missa est applicanda pro Parochianis; Conventualis verò pro Benefactoribus, ut liquet ex Decretis allegatis, idcirco Canonici, & Paucus simul, qui canit Missam Conventualem diebus festis, pro qua distributiones percipit, non potest unica Missa Conventuali duplici prædictæ obligationi satisfacere, sed debet supplere vel per aliam pro Missa Parochiali, vel per se, applicando suam Missam die festi sequenti pro suis Parochianis, ut supra diximus.

Ad nonnullas alias dirimendas quaestiones, & resolvenda dubia, quæ insurgere possunt circa obligationem, & applicationem supradictæ Missæ Conventualis, lubet dare hic Decretum per extensum, à Sac. Conc. Congregatione editum, & supra à nobis allegatum in *Forosymphonien.* 7. Augusti 1683, quod est sequentis tenoris, & refertur à Scarfantono in suis animadver. ad Ceccoperium part. 2. lib. 3. tit. 4. n. 11.

Forosymphonien.

Celebrationis Missarum.

Arbitrariis Cathedralis supplicat declarari. Primo An illis diebus, quibus juxta traditionem Missa Conventualis non habet onus certæ, & particularis applicationis, Canonici, vel Capitularis, qui jure tum illam celebrat, possit pro illius celebratione, vel applicatione dispensationem manuales recipere, vel omisso stipendio, satisficere aliis oneribus sibi inherenti- bus ratione alicujus Beneficii, vel Cappellania? &c. An præfatis diebus, quibus juxta traditionem Missa Conventualis non habet onus certæ, & particularis applicationis, & ulterius occurrat casus celebrandi aliam Missam canonicam ratione Officii, Anniversarii, vel ex alia causa

hujusmodi, possit dumtaxat cantari Missa hæc extraordinaria, & oneri Missæ Conventualis satisfieri, mediante celebratione Missæ planæ? Et quotenus negativè. Tertio. An in casibus, & ad effectus, de quibus supra, suffragetur consuetudo immemorabilis? Quarto. An suffragetur tenuitas prebendarum, & distributionum Capitularium? Die, &c. Et S. C. respondit in omnibus negativè, idcirco declaravit, atque confirmavit in Lavelen. 22. Martii 1698, non obstante quacunque consuetudine in contrarium, & non attenda tenuitate reddituum.

Quod in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, Missa Conventualis applicari debeat quotidie pro Benefactoribus, non obstante tenuitate reddituum, & contraria consuetudine, etiam immemorabili, iterum declaravit eadem Sac. Congreg. in Camerinen. 28. Junii 1704. & postea in alia Camerinen. pro Collegiata S. Maria de Terra S. Genesii; verum eadem Sac. Congregatio Concilii iterum in Camerinen die 22. Maji 1706. in responsione ad secundum dubium, resoluit, quod: Quandoque ratione exiguitatis reddituum Canonicalium, permitti potest in Ecclesia Collegiata, ut Missa Conventualis celebretur tantummodo diebus festis, ita recedendo à decretis, die 6. Junii 1705. respondit S. C. in Camerinen. Missa Conventualis ad secundum dubium 22. Maji 1706. & datur, ut dixi, copia hujus Decreti apud Scarfantonom ad Ceccoperium part. 2. tit. 4.

III. Gavant. eodem n. 5. Et Curati, qui tenentur celebrare Missam Conventualem, sive Parochialem, &c. (Sicut Canonici, ut mox diximus, tenentur Missam Conventualem celebrare quotidie pro Benefactoribus, ratione Canoniciatus, &c. ita Parochi, seu Curati ratione Rectoriæ tenentur applicare pro Populo omnibus diebus festis de præcepto Sacrosanctam Missæ Sacrificium; idcirco probatur auctoritate Concilii Tridentini sess. 22. c. 1. de Reform. ubi ait: Cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus cura Animarum commissæ est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre, verbiq; divini

predicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pascere, &c.

Eadem autem *sefs. 23. de Reform. cap. 14.* idem Concilium hæc habet: *Curet Episcopus, ut ii, (nempe simplices Sacerdotes) saltem diebus Dominicis, & Festis sollempnibus, si autem curam habuerint Animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant, Missam celebrent, &c.* Ex quibus evincitur, munus Parochi non solum esse celebrare, verum etiam aliquando Sacrificium offerre pro ovibus illius curæ commissis, & hæc est sententia ferè communis inter Canonistas, & Theologos, hæcque præsertim propugnant Fagnanus, in *cap. Fraternitatem n. 92. & seqq. de sepulchris*, Barbof. *de offi. 10. & potestate Episcopi, alleg. 24. num. 23. de Parochis cap. 11. n. 10. Ad Concilium Tridentinum sefs. 23. de Reform. cap. 1. num. 4. & de jure universali Ecclesial. b. 1. cap. 4. Clericat. de benef. discord. 29. n. 1. & seqq. Crispinus visit. Pastor. part. 3. §. 9. num. 11. Leurenus in suo Foro Ecclesiast. lib. 3. tit. 41. de celebrat. Missarum quest. 976. per totam. Reiffenstuel eodem titulo n. 22. Navarrus in Manuali cap. 25. n. 114. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 86. sect. 1. propè finem. Sotus de justit. & jure lib. 1. quest. 3. art. 1. & lib. 4. distinct. 13. quest. 1. art. 2. Bonacina de Sacram. disput. 4. quest. ultima punct. 7. n. 4. in fine. Pasqualigus de Sacrif. nova legis quest. 851. n. 7. & recentissimè Zegherus Bernardus Van Espen. Juris Eccles. univ. part. 2. tit. 5. cap. 2. n. 16.*

Dissent tamen allegati Auctores circa quantitatem dierum, quibus per hebdomadas singulas tenentur Parochi Missam celebrare, eamque pro suo Populo applicare; sed omnes conveniunt in hoc, quod iisdem Parochis inest hæc obligatio, pro qua adimplenda, offerre, & applicare debent Sacrificium suum Dominicis saltem diebus, aliisque Festis de præcepto; quæ quidem communis sententia proculdubio tenenda est, &

contraria, à paucis propugnata, omni caret probabilitate, quia præfata prima sententia plurimis S. C. Concilii Decretis remanet fulcita, & confirmata. Habentur autem talia Decreta in una Civitatis Castellane 20. Augusti 1628. & 8. Augusti 1648. in Hidruvina 13. Februarii 1639. in Vercellensi 21. Martii 1643. in Romana 17. Julii 1649. in Meliten. 7. Junii 1692. in Comanen. 20. Decembris 1692. in Nonantulanæ 31. Augusti 1698. in Pistorien. 14. Februarii 1699. in Theanen. 5. Junii 1700. in Pampilonen. 18. Novembris 1702. & 31. Martii 1704. in Camerinen. 28. Junii 1704. in Viterbien. 21. Martii 1708. in Forojanen. 8. Februarii 1716. ubi constanter firmatur, quod Parochus, five habeat congruam, five non, in Festis tamen de præcepto, ac diebus Dominicis, teneatur omnino pro ovibus suæ curæ commissis Missam applicare, quia Parochus, non ratione sustentationis, sed ratione officii teneatur Sacrificium pro Populo offerre, & exculatio tenuitatis congruæ Parochorum nunquam à Sac. Congregatione admissa fuit.

Præfata autem S. C. Decreta, maxime profectò sunt auctoritatis, ita ut destruant omnem probabilitatem contrariæ sententiæ, & tanquam decisivæ declarationes, & interpretationes Sac. Tridentini Concilii sunt observandæ, adeoque vim legis habent, & ut leges recipiendæ sunt, utpote lætæ ex commissione Summorum Pontificum, & à Personis, vigore Constitutionum Apostolicarum habentibus à Summis Pontificibus plenam facultatem interpretandi præfati Concilii mentem; & ideo prædictæ definitivæ declarationes, ac decisiones sunt sanctiones quæ obligant in utroque foro, ut fuscè, & doctè ostendunt Fagnan, in *cap. Quoniam de Constit. à n. 6. ad 21. tom. 1. Garzias de Benefic. tom. 1. in Præfat. Clericat. de Benefic. dist. discord. 29. num. 27. 34. 38. Monacell. qm. 3. part. 3. tit. 2. in adnot. ad formul. 8. n. 9. & 11.*

et 11. Idque probari etiam potest ex iis, quae supra diximus, agentes de Decretis, & declarationibus S. R. C. quando sunt de eiusdem interpretatione Sacrarum Rubricarum.

Præfatis DD. & allegatarum Decisionum auctoritatibus, maximum præsidium accedit ex Decreto memoratæ Sac. Congregationis Concilii ab Innocentio XII. confirmato per Apostolicum suum Diploma, datum sub die 24. Aprilis 1699. cuius copiam hic per extensum exhibemus.

INNOCENTIUS XII.

Ad futuram rei memoriam.

Nuper à Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum emanavit super quodam dubio, pro parte Venerabilis Fratris Moderni Episcopi Pistoriensis & Pratenfis Congregationi huiusmodi proposito, decretum tenoris, qui sequitur, videlicet: Pistorien. & Praten. Cuiusmodi Ecclesiarum Pistoriensium, & Pratenfis, inter varias opiniones Doctorum involuti, negligunt in dies celebrationem, & respectivè applicatorem Sacrificii pro Populo juxta dispositionem Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini, Episcopus ad consulendum nedum propria, verum etiam doctorum Parochorum conscientia, supplicat declarari: an dicti Parochi teneantur omnibus diebus Festis applicare Sacrificium pro Populo, sive habeant congruam, sive non? die 14. Februarii 1699. S. C. Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum censuit, hæc esse resolutiones alias hæc de re editas, & signanter in nullius Nonantulana Eminentissimi Abbatis 30. Augusti 1698. tenoris, ut infra. Cum præcepto divino iis, quibus Animarum cura commissa est, mandatam sit, pro ovis suis Sacrificium offerre, sæpe alias Sacra Congregatio Concilii censuit, Parochos teneri pro Parochianis Sacrificium applicare, & præcipue in dubio applicationis Sacrificii proposito, & respectivè resolutum sub die 10. Maji 1693. hæc præcisè verbis concepto. An Parochus Mis-

sam celebrare teneatur, & Sacrificium applicare pro Parochianis in diebus Dominicis, & Festis, sive habeat congruam, sive non? Sacra, & c. juxta alias declarationes censuit teneri, nec posse eisdem diebus etiam elemosynam recipere, ac proinde idem nunc respondendum esse censuerunt Eminentissimi Patres, quoad Parochos Nonantulanae Diocesis, addentes insuper, quod Eminentia vestra, pro suo pastorali zelo, detestantes Parochos compellere non gravetur.

J. Card. Sacripantes Praefectus.

Loco ✠ sigilli.

Cum autem, sicut dictus Episcopus nobis subinde exponi fecit, Decretum ejusmodi, quo firmius subsistat, & servetur exactius, Apostolica constitutionis nostrae patrocinio communitur plurimum desideret. Nos specialem ipsi Episcopo gratiam facere volentes, eumque à quibuscumque excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & poenis à jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum presentium dumtaxat consequendam, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinatis, Decretum praesertim auctoritate Apostolica tenore presentium approbamus, & confirmamus, illique inviolabilis Apostolica firmitatis robur adjicimus, salva tamen semper in praemissis auctoritate memoratae Congregationis Cardinalium. Decernentes, easdem presentes literas firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suoque plenarias, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ibi, ad quos spectat, & pro tempore quancumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari, & ab eis respectivè inviolabiliter observari, sicque in praemissis per quoscumque iudices, ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Auditores, judicari, & deserviri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quocumque, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Non

obstat.

obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque, Datum Roma apud S. Mariam Majorem, sub Annulo Piscatoris die 24. Aprilis 1699. Pontificatus nostri Anno Octavo.

F. F. Card. Albanus.

Liquidò igitur constat certitudo primæ sententiæ, tot Decretis Sacræ Congregationis, & S. Sedis auctoritate comprobata, unde in dubium verti non potest Parochorum obligatio, applicandi Dominicis, ac Festis diebus, Missæ Sacrificium pro ovibus suæ curæ concreditis.

Eandem obligationem subeunt etiam illi, qui regunt Ecclesias tanquam Vicarii perpetui, ut declaravit Sacra Concilii Congregatio in Camerinen. Missa Conventualis 6. Junii 1705. ad primum dubium, ut refert Scarfanton, Tom. cit. lib. 3. tit. 3. in adnot. ad *eccoper.* n. 66. Eandem pariter obligationem contrahunt etiam Parochi Regulares, necnon Curati amovibiles; nam obligatio, offerendi Missam Parochialem pro Populis diebus Festis, pertinet ad eosdem ratione talis Officii, idque comprobatur etiam auctoritate S. C. Visitationis Apostolicæ, ut ostendit Monacellus tom. 2. tit. 16. formul. 2. n. 20. & hæc est praxis hujus Romanæ Urbis Ecclesiarum, ubi omnes Vicarii perpetui Basilicarum, aliarumque Ecclesiarum Parochialium, etiam si amovibiles sint, sive Seculares, sive Regulares, Sacrificium pro ovibus suis singulis diebus Festis offerunt, & de hac applicatione singulis annis docere tenentur prædictam Congregationem Visitationis Apostolicæ, ut supra etiam adnotavimus.

Quoniam verò hæc obligatio oritur ex præcepto divino, ut colligitur ex Concilio Tridentino, & à Sacra Congregatione Concilii declaratum est, hinc contra talem legem, & contra prædicti Concilii expressam declarationem, nullius ponderis esse potest quæcunque contraria consuetudo, etiam si longævæ, quæ potius corruptela appellari debet, ut firmat latè Fagnanus in cap. Quod

à Prædecessore n. 61. de Schismate, & in cap. Cum Ecclesie de Simonia, necnon in cap. Cum causam n. 2. de Electione, &c.

Adde his omnibus auctoritatem vestri P. Antonii Naldi, qui in Summa V. Parochus n. 19. extendit hæc obligationem Parochorum, etiam ad Prælatos Regulares, Episcopos, & etiam ad ipsum summum Pontificem. At enim præfatus Auctor: *Retra non magis debet de jure divino obligari Parochus in hoc pro suis ovibus, quam Prælati Regularis pro suis Subditis, Episcopus pro sua Diocesi, atque etiam Summus Pontifex pro universali Ecclesia, in quibus proportionaliter ista licentiam tenet Suarez in tertiam Partem D. Thomæ tom. 3. disp. 86. sect. 1. & tom. 4. de Religione, tract. 8. lib. 2. cap. 3. n. 7. ubi ait: Hæc autem jura generaliter loquuntur de omnibus Dignitatibus Ecclesiasticis habentibus curam Animarum annexam, sub quibus per dubio comprehenduntur etiam Prælati Regulares; magnam enim sine dubio habent curam Animarum ordinariam, & ex officio veri Prælationes, & Dignitates Ecclesiasticæ sunt, ita etiam tenent Pasqualigus de Sacrif. nova legis quest. 847. n. 8. & quest. 851. n. 9. Tamburinus de jure Abbatum tom. 2. disp. 1. quest. 5. n. 5. Thomas Hurthadius Resol. 4. nem. 46. & recentissime Bernardus Van Espen juris Ecclesiasticæ univers. &c. tom. 1. part. 1. tit. 31. cap. 10. n. 11. & Rotarius in sua Theologia Regularium, &c.*

Ad Episcopos quod attinet, extendant suam obligationem applicandi Missam pro ovibus suis, non solum diebus Festis, quin immò singulis diebus, dum quotidie celebrant, ut refert laudatus Gherardi in cit. sua Dissert. ubi tamen subdit, quòd Collegium Salmaticensium in suo Cursum Theologico moralium tom. 1. tract. 5. cap. 5. de Sacram. alique Theologi, quos ipse congerit, micis loquuntur circa obligationem quotidianam relatè ad Episcopos, licet habeant reddendum lingues, & licet sint Parochi Parochiarum.

IV. Gavant eodem n. 5. *Et de Parochiis, quod iis diebus, &c.*) Hæc, & alia sequentia verba, usque ad n. 6. non leguntur neque in prima, neque in secunda editione Gavanti, quapropter incertum est, à quo sint adjecta. In hac additione legitur, quòd S. Concilii Congregatio 13. Julii 1630. declaravit, quòd quando in fundatione Beneficii, seu cappellæ expressè cautum est, non teneri Celebrantem ad applicationem Sacrificii, eo casu poterit Celebrans accipere novum stipendium, & unica Missa satisfacere tum obligationi Beneficii, seu cappellæ, tum danti novum stipendium. Hoc liquet etiam ex alia decisione ejusdem Sac. Congregationis edita die 13. Februarii 1638. *In Nucerna*, in qua declaratur, quòd sex Cappellani amovibiles ad nutum Abbatis S. Benedicti, à quo quolibet mense accipiebant aliquam portionem frumenti, citra obligationem applicandi Sacrificium, possent de consensu ejusdem Abbatis applicare Sacrificium pro iis, à quibus ipsi recipiebant stipendium.

E contra verò *in una Elven*, de qua etiam supra sermonem fecimus, cum quaereretur, an Canonico Celebranti Missam Conventualem, ultra distributiones illius diei, debeantur elemosynæ, quæ à Christifidelibus erogantur? Eadem Sacra Congregatio Concilii die 5. Martii 1646. respondit: *Canonici, & Beneficiatos, non posse pro Missa Conventuali aliam elemosynam recipere, vel Sacrificium alteri applicare; & hanc decisionem refert Pignatellus tom. 3. Consil. 64. n. 20.*

Iterum eadem Sac. Congregatio *in Alexandrina* die 27. Aprilis 1653. & 7. Februarii 1664. ad petitionem Sac. Cong. Episc. declaravit, Canonicos non obstante contraria consuetudine, & quamvis in fundatione non habeant onus celebrandi, & applicandi Sacrificium, non posse diebus, quibus per Turnum juxta Tabellam Ecclesie Missas celebrant, applicare Sacrificium pro sibi elargientibus elemosynas; hanc pariter decisionem refert laudatus Pignatellus *in eadem Consil. 61. n. 18.*

Gavant. Rubr. Miss.

Id ipsum decrevit S. Cong. Episc. *in eadem Alexandrina* die 9. Maji 1653. ut videre est apud Pignatellum ibidem; in una verò *Civitatis Castellana* sub die 9. Julii 1694. censuit: *Canonicos Ecclesie Cathedralis Civitatis Castellana Anniversaria celebrationi non satisfacere celebratione Missæ Conventualis. In Missa verò, quam iidem Canonici celebrant in Aurora, si non habent onus illam celebrandi ratione Canoniciatus, Legati, Cappellania, & Salarii, posse manuum elemosynam recipere, & pro ea Sacrificium Missæ applicare.*

V. Gavant. pag. 171. col. 1. n. 16. *Critius quoque celebrando peccatur, anticipat scilicet applicatione Sacrificii, &c.*) Fuit quaestio inter Theologos, an Sacrificium posset anticipatè applicari pro eo, qui primus daturus est stipendium? Sententiam affirmativam tunc Bonacina *disput. 4. de Sacram. quest. ult. punct. 7. §. 5. n. 3.* Reginaldus *lib. 23. n. 237.* & alii, quos allegant Pasqualigus *de Sacrif. nova legis quest. 168. num. 1.* & Diana *Coordinatus tom. 2. tract. 1. resol. 49.* Negativam tamen sententiam amplectuntur triginta DD. quos congerit laudatus Pasqualigus *disput. quest. 68. n. 2.* inter quos recenseri etiam debet Gavantus. Neque ab hac opinione recedendum est, quia prima opinio damnata fuit à S. Congregatione Concilii Tridentini, jussu Clementis Papæ VIII. sub quo à S. C. id consultum fuit, & decisum, quamvis postea declaratio emanaverit sub Paulo V. die 15. Novembris 1605. & hinc nonnulli eidem Pontifici tribuunt talem declarationem, ut notat Pasqualigus *d. 9. 168. n. 3.* & Marchinus *de Ordine tract. 3. part. 2. cap. 31. n. 9.* qui per extensum exhibent Decretum ipsum, quapropter ab hac anticipata applicatione Sacrificii, pro persona incerta, quæ primò dabit stipendium, est prorsus abstinendum.

VI. Gavant. ibid. eodem n. 16. *Potest tamen Cappellanus prævenire tempus, &c.*) Hæc alia sententia de Cappellano, quòd possit

Nnn

possit

possit prevenire tempus celebrationis, & anticipatè celebrare Missas, ut satisfaciatur oneribus suæ Cappellaniæ, ab eisdem Institutore impositis, est ferè communis inter DD. unde tutò potest unusquisque adherere opinioni Gavanti supra expositæ.

VII. Gavant, pag. 171. col. 2. n. 18. *Nisi ultra mensem egrotet.* Petrus Navarrus de re rest. lib. 2. cap. 2. num. 210. & Naldus v. *Missæ* num. 11. docent, non teneri per alium satisfacere, qui egrotat per duos Menses: Diana tract. de celebr. Missæ, resol. 27. per quindecim dies: Barbosa de potest. Episc. alleg. 24. num. 32. per octo vel decem dies.

VIII. Gavant, pag. 173. col. 2. n. 38. *Revocatis quibusvis privilegiis.* Ad magis comprobanda nonnulla, quæ asseruntur hoc loco à Gavanto, lubet hic adnectere sequentes propositiones ab Alexandro VII. damnatas die 4. Septembris 1665.

8. Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet Celebranti correspondentem, idque post Decretum Urbani VIII.

9. Post Decretum Urbani, potest Sacer-

dos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta.

10. Non est contra iustitiam, pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & sacrificium unum offerre; neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam juramento firmata, dari stipendia, quòd pro nullo alio offeram.

Deinde ultra Decreta à Sac. Cong. Concilii Tridentini edita, & auctoritate sel. r. Urbani Papæ VIII. confirmata, legenda est etiam Constitutio Innocentii XII. edita sub die 27. Novembris 1697. quæ incipit: *Nuper*, & quæ pariter nonnulla continet spectantia ad hanc materiam celebrationis Missarum.

Sacra tamen Rituum Congregatio, referente Barbosa de iurè Eccles. lib. 2. cap. 1. die 7. Septembris 1630. decrevit, quòd qui habuerit obligationem unius Missæ in hebdomada, cum stipendio legato, & confirmato de octo in octo Annos, potest demandare alteri celebrationem prædictæ Missæ, cum elemosyna consueta juxta morem Religionis, retenta sibi reliqua parte dicti stipendii.

NOVÆ OBSERVATIONES ET ADDITIONES
AD
GAVANTI COMMENTARIA
IN RUBRICAS
MISSALIS ROMANI

PARS QUARTA.
RUBRICÆ MISSALIS PROPRIÆ

Tit. I. De Rubricis Missarum de Adventu.

I. Gavanti, pag. 175. col. 1. n. 1. *Dicitur primò, inscribi Dominicas de Adventu, &c.* Quamvis ex more Ecclesie nomine Adventus intelligatur tempus designatum ante Festum Nativitatis.